

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program: B 6208- Ekonomika a management
Studijní obor: 6208R085 Podniková ekonomika

Možnosti ovlivňování příjmové strany místního rozpočtu obce Brniště

The possibilities of influencing the local budget of distrikt Brniště and its income

BP-PE-KFÚ-2004 08

Věra Chládková

Vedoucí práce- Ing. Ivana Šimíková, Ph.D. (Katedra financí a účetnictví)

Konzultant- Ing. Helena Jáčová

Jitka Hlavničková (Obecní úřad Brniště)

Počet stran: 58 **Počet příloh:** 1

Datum odevzdání: 21. 5. 2004

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146072866

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

Katedra financí a účetnictví

Akademický rok: 2003/2004

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

pro

Věru CHLÁDKOVOU

Program č. B 6208 Ekonomika a management
Obor č. 6208R085 Podniková ekonomika

Vedoucí katedry Vám ve smyslu zákona č. 111 / 1998 Sb. o vysokých školách a navazujících předpisech určuje tuto bakalářskou práci:

Název tématu:

**Možnosti ovlivňování příjmové strany místního rozpočtu
obce Brniště**

Pokyny pro vypracování:

- 1) Stanovení cílů a metod práce, úvod do problematiky
- 2) Teoretická analýza místního rozpočtu s důrazem na příjmovou stranu
- 3) Praktická analýza příjmové strany místního rozpočtu obce Brniště s důrazem na možnosti zvyšování podílu nedaňových příjmů v místním rozpočtu
- 4) Rekapitulace cílů, shrnutí poznatků, formulace závěru a doporučení

Rozsah grafických prací:

25 - 30 stran textu + nutné přílohy

Rozsah průvodní zprávy:

Seznam odborné literatury:

- 1) Marková, H.: Finance obcí, měst a krajů. ORAC, Praha 2000
- 2) Peková, J.: Hospodaření obcí a rozpočet. Codex Bohemia, Praha 1997
- 3) Peková, J.: Místní rozpočty. VŠE, Praha 1997
- 4) Peková, J.: Veřejné finance: úvod do problematiky. ASPI, Praha 2001
- 5) Peková, J.: Finance územní samosprávy: územní aspekty veřejných financí. Victoria Publishing, Praha 1995
- 6) Kinšt, J.: Rozpočtová skladba po novele v roce 2003 a praktické příklady: publikace pro pracovníky. Pragoeduca, Praha 2002
- 7) Milion, M.: Finance územních samospráv. Ekonomická a informační agentura, Hradec Králové 2000
- 8) Peková, J.; Pilný, J.: Veřejná správa a finance veřejného sektoru. ASPI, Praha 2002
- 9) Musgrave, R. A.: Public finance in Theory and Practice. McGraw-Hill, New York 1976
- 10) European Union Information Centre (Prague): An introduction to EU: financed programmes in the Czech Republic. Prague: European Union Information Centre (Prague), 2001
- 11) příslušné zákony

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Ivana Šimíková, Ph.D.

Konzultant: Ing. Helena Jáčová

Termín zadání bakalářské práce: 31. října 2003

Termín odevzdání bakalářské práce: 21. května 2004

doc. Dr. Ing. Olga Hasprová
vedoucí katedry

prof. Ing. Jiří Kraft, CSc.
děkan Hospodářské fakulty

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Datum 21.5.2004

Podpis Věra Chládková

Resumé:

Práce se zabývá příjmovou stranou místního rozpočtu a možnostmi jejího ovlivnění. Téma je řešeno v konkrétní obci Brniště. Práce je dělena na dvě části. V teoretické části uvádím analýzu příjmů a výdajů místních rozpočtů. Praktická část obsahuje empirickou analýzu místního rozpočtu obce Brniště ve zmíněných letech 1997 až 2003. Příjmovou stránkou rozpočtu se zabývám podrobněji. Cílem práce je analýza příjmů rozpočtu obce Brniště v letech 1997 až 2003 a možnosti jejich ovlivnění. Na konci práce docházím k závěru, že v současné době mohou obce své příjmy ovlivnit zejména pomocí dotací. Podle mého názoru jsou dotace pro obce nejlepším prostředkem, jak rychleji uskutečnit potřebné investiční akce.

Summary:

This project deals with the income part of local budget and how to influence it. The topic is about a solution in a particular region, and that is in Brniště. The project is divided into two parts: In the theoretical part I will present general view of income and (outcome) of local budget. The practical part contain the structure of income and outcome of the region Brniště in various years from 1997 to 2003. I will deal in detail with the income part of the budget. The aim of this semestral work is to analyse income budget of region Brniště in the year 1997 to 2003, and the possibilities its influences. At the end of work, I reach into a conclusion that in the present days, regions can influence their income with the help of grant. According to my opinion, grants are the best means, on how to realize necessary investment very vast.

Obsah:

1. Ú V O D	9
2. V E Ř E J N É F I N A N C E	10
2. 1. R O Z P O Č E T	11
2. 2. R O Z P O Č T O V Ý P R O C E S N A O B E C N Í Ú R O V N I	14
2. 3. S O U S T A V A V E Ř E J N Ý C H R O Z P O Č T Ů	15
2. 4. P Ř Í J M Y R O Z P O Č T U O B C E	17
2. 5. V Ý D A J E R O Z P O Č T U O B C E	19
3. P O D R O B N Á A N A L Ý Z A P Ř Í J M Ů O B C Í	20
3. 1. D A Ň O V É P Ř Í J M Y R O Z P O Č T U O B C E	22
3. 2. B Ě Ž N É A K A P I T Á L O V É N E D A Ň O V É P Ř Í J M Y R O Z P O Č T U O B C E	24
3. 3. D O T A C E	27
3. 4. N Á V R A T N É P Ř Í J M Y	28
3. 4. 1. Ú V Ě R Y O D P E N Ě Ž N Í H O Ú S T A V U	28
3. 4. 2. N Á V R A T N É F I N A N Č N Í V Ý P O M O C I V R Á M C I R O Z P O Č T O V É S O U S T A V Y	29
3. 4. 3. P Ř Í J M Y Z E M I S E K O M U N Á L N Í C H O B L I G A C Í	30
4. O B E C B R N I Š T Ě	31
4. 1. C E L K O V É P Ř Í J M Y, C E L K O V É V Ý D A J E - H O S P O D A Ř E N Í O B C E V L E T E C H 1997-2003	31
4. 2. A N A L Ý Z A C E L K O V Ý C H P Ř Í J M Ů A C E L K O V Ý C H V Ý D A J Ů	33
4. 3. S T R U K T U R A B Ě Ž N Ý C H P Ř Í J M Ů	37
4. 4. S T R U K T U R A K A P I T Á L O V Ý C H P Ř Í J M Ů	48
4. 5. D O T A C E	51
4. 6. V Y H O D N O C E N Í M O Ž N O S T I O V L I V N Ě N Í P Ř Í J M Ů P L Y N O U C Í C H D O R O Z P O Č T U O B C E B R N I Š T Ě	55
5. Z Á V Ě R	57
S E Z N A M L I T E R A T U R Y:	59

Seznam zkratek:

apod.	a podobně
CP	celkové příjmy
CV	celkové výdaje
č.	číslo
ČR	Česká republika
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DPFOP	daň z příjmů fyzických osob z podnikání
DPFOZČ	daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti
DPH	daň z přidané hodnoty
DPPPO	daň z příjmů právnických osob
EU	Evropská unie
F ₁	stav peněžních prostředků na počátku rozpočtového období
F ₂	stav peněžních prostředků na konci rozpočtového období
např.	například
OS	organizační složka
P	příjmy
PO	příspěvková organizace
pozn.	poznámka
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture
and Rural Development	(Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova)
Sb.	sbírka
tj.	to je
V	výdaje

Seznam obrázků:

Obrázek č. 1: Rozpočtový proces obce	15
Obrázek č. 2: Finanční vztahy v soustavě veřejných rozpočtů v ČR od roku 2001	16
Obrázek č. 3: Příjmy rozpočtu obce	18
Obrázek č. 4: Výdaje obecních rozpočtů	20
Obrázek č. 5: Daně plynoucí do obecních rozpočtů v letech 1996-2000	38
Obrázek č. 6: Rozpočtové určení daní v České republice v roce 2001	39
Obrázek č. 7: Rozpočtové určení daní v České republice od roku 2002	40

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1: Celkové příjmy, celkové výdaje a saldo rozpočtu Brniště v letech 1997- 2003	32
Tabulka č. 2: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (v Kč)	33
Tabulka č. 3: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (v %)	35
Tabulka č. 4: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (v Kč)	36
Tabulka č. 5: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (v %)	36
Tabulka č. 6: Podrobnější členění daňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v Kč)	42
Tabulka č. 7: Podrobnější členění daňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v %)	43
Tabulka č. 8: Podrobnější členění nedaňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v Kč)	44
Tabulka č. 9: Struktura nedaňových příjmů obecních rozpočtů v letech 1997- 2003 (v %)	45
Tabulka č. 10: Podrobnější členění nedaňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v %)	46
Tabulka č. 11: Struktura nedaňových příjmů obce Brniště v roce 2003	47
Tabulka č. 12: Podrobnější členění kapitálových příjmů rozpočtu Brniště (v Kč)	48
Tabulka č. 13: Podrobnější členění kapitálových příjmů rozpočtu Brniště (v %)	50
Tabulka č. 14: Výše dotací plynoucích do rozpočtu obce Brniště v roce 2003	52
Tabulka č. 15: Podrobnější členění dotací rozpočtu obce Brniště (v Kč)	53
Tabulka č. 16: Podrobnější členění dotací rozpočtu obce Brniště (v %)	54

Seznam grafů:

Graf č. 1: Celkové příjmy, celkové výdaje a saldo rozpočtu Brniště v letech 1997- 2003	32
Graf č. 2: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (v Kč)	34
Graf č. 3: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (v %)	35
Graf č. 4: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (v Kč)	36
Graf č. 5: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (v %)	37
Graf č. 6: Podrobnější členění daňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v Kč)	42
Graf č. 7: Podrobnější členění daňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v %)	43
Graf č. 8: Podrobnější členění nedaňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v Kč)	45
Graf č. 9: Podrobnější členění nedaňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v %)	46
Graf č. 10: Podrobnější členění kapitálových příjmů rozpočtu Brniště (v Kč)	49
Graf č. 11: Podrobnější členění kapitálových příjmů rozpočtu Brniště (v %)	51
Graf č. 12: Podrobnější členění dotací rozpočtu obce Brniště (v Kč)	53
Graf č. 13: Podrobnější členění dotací rozpočtu obce Brniště (v %)	54

1. Ú V O D

Název mojí bakalářské práce je „Možnosti ovlivňování příjmové stránky místního rozpočtu obce Brniště“.

V teoretické části mojí bakalářské práce se zabývám pojmem veřejné finance, rozpočtem a pravidly pro jeho sestavování, soustavou veřejných rozpočtů v ČR, příjmy a výdaji místních rozpočtů. Podrobněji jsem se zaměřila právě na příjmovou stránku místních rozpočtů.

V praktické části provádím analýzu příjmů plynoucích do rozpočtu obce Brniště v letech 1997 až 2003. Tyto příjmy přitom dělím podle metodiky uvedené v teoretické části a to na běžné příjmy (daňové a nedaňové), kapitálové příjmy a dotace. Současně uvádím změny v rozpočtovém určení daní, které v těchto letech nastaly. Pro úplnost se stručně zabývám i výdaji z obecního rozpočtu ve sledovaném období let 1997 až 2003. Práce je založena na důkladné analýze zdrojových dat, která jsou zpracována do přehledných tabulek a grafů. Uvádím čísla v absolutních částkách a jejich procentuální podíl na celkových příjmech (u výdajů na celkových výdajích). Jako zdrojová data sloužily především účetní výkazy obce Brniště z let 1997 až 2003. Cílem práce je určení stabilních příjmů rozpočtu dané obce a příjmů, pomocí kterých lze nejlépe financovat nutné investiční akce.

2. VEŘEJNÉ FINANCE

V roce 1990 se obce staly právními subjekty. Mimo jiné to znamená, že mohou opět nakládat s majetkem a samostatně hospodařit. Došlo k obnově územní samosprávy, která je vnímána jako základní prvek demokratického systému veřejné správy.

Podle zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, jsou základními územními samosprávnými celky v ČR obce. Jsou to územní společenství občanů, která mají právo na samosprávu. Obec je samostatně spravována zastupitelstvem, jehož působnost může být stanovena pouze zákonem. Ústava upravuje, kdy stát může zasahovat do činnosti orgánů územní samosprávy, kdy jim lze svěřit výkon státní správy.

Podle Pekové (1997b) je nejdůležitějším východiskem veřejných financí¹ teorie fiskálního federalismu, která se zabývá otázkami optimálního přiřazení příjmů a rozdělení odpovědnosti za zabezpečování a financování veřejných statků. Dále se zabývá optimalizací vztahů v rozpočtové soustavě. Tato teorie vymezuje dva základní modely - vertikální a horizontální.

V horizontálním modelu dochází k redistribuci financí mezi rozpočty v jednotlivých správních úrovních, např. mezi kraji nebo federálními zeměmi. Jedná se spíše o teoretický model, který není v praxi samostatně používán. Vertikální systém se dělí na centralizovaný, decentralizovaný a kombinovaný. Dělení je založeno na redistribuci financí mezi rozpočty různých správních úrovní. Centralizovaný model znamená velmi omezenou soběstačnost nižších správních úrovní. Nejvýznamnější veřejné příjmy plynou do státního rozpočtu. Decentralizovaný systém vede naopak k finanční soběstačnosti nižších správních úrovní, které pak nejsou závislé na dotacích z centra. V současnosti

¹ Veřejné finance jsou tvořeny peněžními vztahy, které se týkají činností veřejných institucí a zájmů, kde vystupuje jako jeden ze subjektů veřejná moc (vláda na nejrůznějších úrovních tj. stát, regionální samospráva, obec). Jsou možné i alternativní definice, např.: veřejné finance představují tu část finančního systému národního hospodářství, která prochází přerozdělovacím procesem cestou veřejných rozpočtů, rozhoduje se o nich veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole.

převažující model veřejného financování v demokratických státech je kombinovaný model fiskálního federalismu. Ten v různém poměru kombinuje centralizovaný a decentralizovaný model. Každá správní úroveň má vyčleněny určité vlastní příjmy, které doplňují dotace. Stát si alespoň částečně ponechává prostor pro kontrolu samosprávy a může částečně zmírňovat územní rozdíly (Peková, 1999b). V České republice se tento model začíná uplatňovat po roce 1990, kdy v oblasti zabezpečování veřejných statků i v oblasti finanční došlo k výrazné decentralizaci na obce. Posílila se tak jejich odpovědnost, pravomoci i finanční soběstačnost.

2. 1. ROZPOČET

Rozpočet je podle Pekové (1997a):

- **decentralizovaný peněžní fond**, ve kterém se soustřeďují různé druhy veřejných příjmů, rozdělují se a používají na financování veřejných statků, tj. jak *čistých*, tak *smíšených*², zajišťovaných prostřednictvím municipálního veřejného sektoru, stále častěji však i prostřednictvím sektoru soukromého;
- **bilance**, která bilancuje příjmy a výdaje rozpočtového období, které je shodné s rozpočtovým obdobím v celé soustavě veřejných rozpočtů, většinou za jeden kalendářní rok - tj. běžný rozpočet, nebo za delší období - tj. kapitálový rozpočet;
- **finanční plán**, podle kterého obec hospodář v příslušném rozpočtovém období, ve většině států se však sestavují i střednědobé rozpočtové výhledy na několik let dopředu;
- **nástroj prosazování cílů obecní politiky** (jako součásti veřejné politiky).

V České republice je tato problematika upravena zejména v zákoně č. 250/2000 Sb.,

² *Čisté veřejné statky* představují služby, které přinášejí užitek všem spotřebitelům, a jejichž spotřeba je nedělitelná, *smíšené veřejné statky* jsou dělitelné mezi jednotlivce, lze stanovit poplatek za jednotku spotřeby a občan se může rozhodnout, v jaké míře ho využije.

o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona se rozpočet sestavuje na kalendářní rok, který se nazývá rozpočtovým rokem, s ohledem na rozpočtový výhled. Rozpočtový výhled je pomocným nástrojem územního samosprávného celku, který slouží pro střednědobé finanční plánování. Vychází z uzavřených smluvních vztahů, zpravidla na dva až pět let. Obsahuje základní údaje zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách.

Hospodaření obcí během rozpočtového období lze podle Meliona (1994) charakterizovat vztahem:

$$F_1 + P - V = F_2, \text{ kde} \quad (2.1)$$

F_1 - stav peněžních prostředků na počátku rozpočtového období,

P- příjmy,

V- výdaje,

F_2 - stav peněžních prostředků na konci rozpočtového období.

Pozn.: Je-li F_2 větší než F_1 , tzn. kladné, má obec rezervu pro hospodaření v dalším rozpočtovém roce.

Rozpočet obce může být pojat jako **balance**, která ukazuje veškeré příjmy a výdaje za rozpočtový rok. Pro obec je pro tento rok finančním plánem, nástrojem pro prosazování cílů obecní politiky. Podle Pekové (1997b) umožňuje oddělení **běžného a kapitálového rozpočtu** analyzovat na co jsou použity daňové a nedaňové příjmy.

Běžný rozpočet je rozpočet sestavovaný na běžné rozpočtové období, tj. jeden kalendářní rok. Zachycuje příjmové a výdajové transakce, které se každoročně opakují. Ty příjmy a výdaje, které jsou jednorázové, neopakovatelné, týkající se delšího časového období, než je jeden rozpočtový rok, se bilancují v kapitálovém rozpočtu. U kapitálových operací je předem určená vazba mezi příjmy a výdaji. Kapitálový rozpočet dokládá zejména údaje o investiční výstavbě. Běžný rozpočet by měl být dlouhodobě přebytkový, minimálně vyrovnaný. Schodek běžného rozpočtu by měl nastat naprosto výjimečně. Při víceletém opakování schodku ve větším počtu obcí pravděpodobně neodpovídají přenesené

kompetence, vyjádřené především povinností zajišťovat určité veřejné služby, finančním zdrojům. V takovém případě je nutné změnit systém přerozdělování financí ve prospěch místních samospráv nebo upravit jejich kompetence (Brož, P.: Diferenciace a vývoj daňové výtěžnosti obcí libereckého okresu. [Magisterská práce]. Praha 2001. – Univerzita Karlova. Přírodovědecká fakulta).

Velice důležitým nástrojem k zabezpečení samosprávních i přenesených funkcí je rozpočet obce jako **finanční plán**. V průběhu roku se může skutečné plnění rozpočtu lišit od plánovaného rozpočtu, a to vlivem působení různých faktorů. Můžou tedy nastat případy, kdy se musí nalézt způsob úhrady rozpočtem nezajištěných potřeb. V naší republice může jít např. o změnu rozpočtu, použitím prostředků z mimorozpočtových zdrojů, rozpočtovým opatřením - povolené přesuny mezi jednotlivými druhy příjmů a výdajů rozpočtu, povolené překročení rozpočtu podřízené organizace, vázání rozpočtových prostředků.

Jedním z nejvýznamnějších úkolů je zajištění likvidity obce. Rozpočet by tedy měl sledovat pohyb peněžních prostředků, peněžní toky (časové složení). Tak lze získat přehled, kolik obec potřebuje peněžních prostředků za určité období. Kvalita finančního plánu závisí tedy na kvalitě odhadu výnosů ze svěřených, sdílených a místních daní, poplatků, dotací, nedaňových příjmů atd., dále na kvalitě odhadu výdajů rozpočtu obce.

2. 2. ROZPOČTOVÝ PROCES NA OBECNÍ ÚROVNI

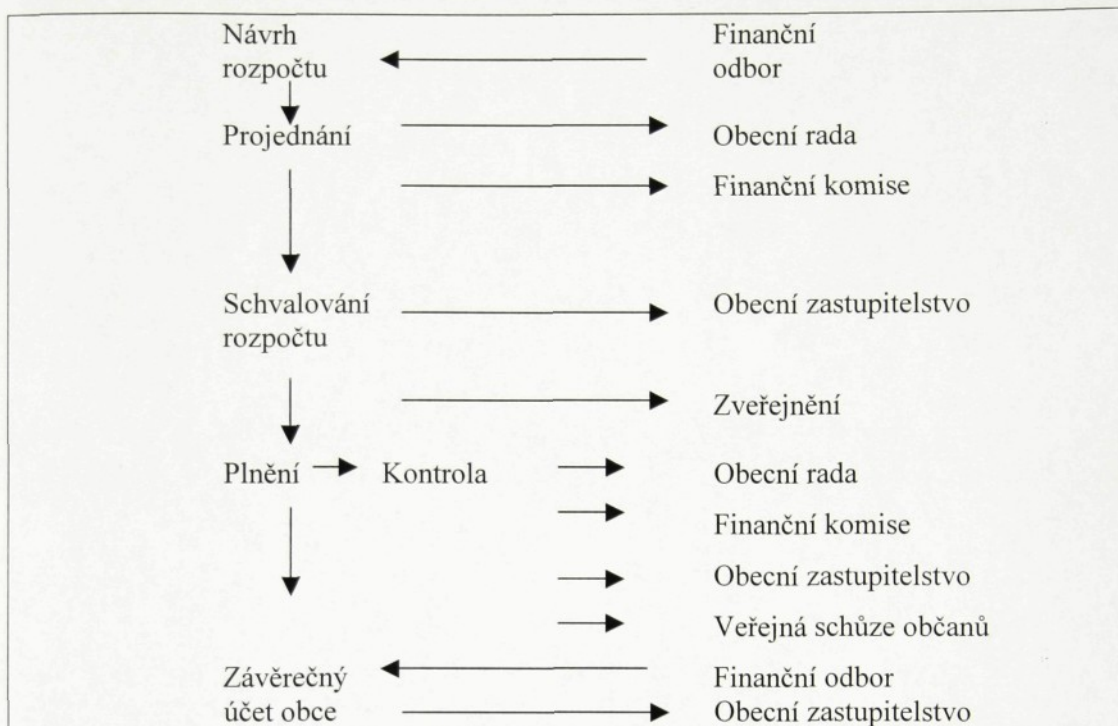
Pod pojmem rozpočtový proces si lze podle Pekové (1997b) představit *činnost orgánů obcí, která je spojena se sestavením návrhu rozpočtu, s jeho schválením, realizací, kontrolou*. Rozpočtový proces obsahuje několik stupňů. Prvním je *sestavení návrhu rozpočtu*. Při tom se bere v úvahu vývoj příjmů a výdajů v minulých letech, skutečný vývoj příjmů a výdajů od začátku roku do doby, kdy se začne pracovat na návrhu rozpočtu (většinou za tři čtvrtletí běžného roku). Na základě těchto údajů se provádí odhad plnění příjmů a výdajů v závěrečné části roku. Dále se bere v úvahu vliv inflace, změny daňového určení, vliv uvažovaných změn v potřebách obce. Z těchto odhadů se naplňují příjmy a výdaje rozpočtu na další rok. Návrh sestavuje většinou finanční odbor obecního úřadu. Je to jedna z nejdůležitějších etap v tomto procesu.

Následuje *projednání a schválení návrhu* tohoto rozpočtu voleným zastupitelstvem, obecní radou, rozpočtovou a kontrolní komisí. Pokud nedojde ke schválení rozpočtu před začátkem rozpočtového období, hospodáří obec po danou dobu podle *rozpočtového provizoria*³. Na počátku rozpočtového období není znám objem dotací ze státního rozpočtu, a tak je hospodaření podle rozpočtového provizoria častým jevem.

Volené orgány pravidelně *kontrolují plnění* rozpočtu obce, věcné i pokladní. Přehled o skutečném plnění rozpočtu obce ukazuje *závěrečný účet obce*, ten je pak *projednáván a schvalován* obecním zastupitelstvem a kontrolní komisí. Měl by obsahovat i analýzu pozitivních a negativních vlivů, které působily na hospodaření obce, návrh opatření směřující k dalšímu zkvalitnění rozpočtového plánování a hospodaření obce. Tento proces znázorňuje následující obrázek:

³ Podle zákona č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, se pravidly rozpočtového provizoria řídí hospodaření, pokud není rozpočet schválen před 1. lednem rozpočtového roku. Jeho pravidla určují zastupitelstvo kraje pro hospodaření kraje, zastupitelstvo obce pro hospodaření obce. Příjmy a výdaje uskutečněné v tomto období se stávají příjmy a výdaji rozpočtu po jeho schválení.

Obrázek č. 1: **Rozpočtový proces obce**

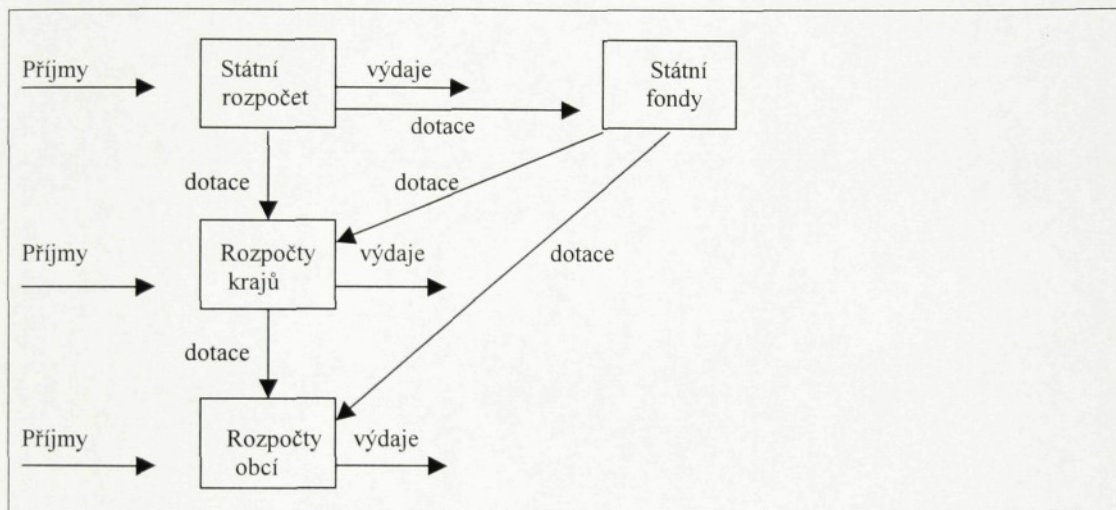
zdroj: Peková, J.: Místní rozpočty. Vysoká škola ekonomická, Praha 1997, ISBN 80-70797-04-5, str. 87

2. 3. SOUSTAVA VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ

Hospodaření vlády, veřejné moci, se uskutečňuje v rámci *rozpočtové soustavy*, která vymezuje peněžní vztahy tvořící veřejné finance. Rozpočtovou soustavu lze definovat jako soubor orgánů, institucí a peněžních fondů, pravidel jejich fungování a vzájemných vztahů. Je tvořena soustavou veřejných rozpočtů, rozpočtovými pravidly, orgány řízení, správy a kontroly veřejných financí. Finanční vztahy tvorby rozpočtů obcí jsou založeny na principu nenávratnosti, neekvivalentnosti a nedobrovolnosti. Soustava veřejných rozpočtů je základním nástrojem veřejných financí, její struktura je závislá na správním uspořádání státu. Obvykle do ní patří státní rozpočet, rozpočet vyššího územně správního celku, místní rozpočet. V širším hledisku patří do soustavy veřejných rozpočtů také rozpočty organizací, které jsou financovány z některého typu veřejných rozpočtů a rozpočty státních fondů (pokud jsou vytvářeny). Státní fondy mají některé specifické funkce. Soustředují se v nich pro ně zvláštní příjmy, které nepatří do příjmů státního rozpočtu.

Do soustavy veřejných rozpočtů v České republice patří státní rozpočet, rozpočty územních samosprávných celků (obcí a krajů) a rozpočty příspěvkových a rozpočtových organizací a státních fondů. Podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, státní rozpočet určuje své vztahy k rozpočtům krajů nebo jednotlivých obcí. Rozpočet kraje určuje své vztahy k rozpočtům obcí v kraji. Finanční vztahy v soustavě veřejných rozpočtů v ČR ukazuje následující obrázek:

Obrázek č. 2: **Finanční vztahy v soustavě veřejných rozpočtů v ČR od roku 2001**

zdroj: Peková J.: Hospodaření a finance územní samosprávy. Management Press, Praha 2004, ISBN 80- 7261- 086- 4, str. 176

Podle Pekové (1997b) je soustava veřejných rozpočtů nejdůležitějším nástrojem pro zajištění činnosti jednotlivých úrovní veřejné správy. Je důležité optimální přiřazení příjmů, zejména daňových, a financování výdajů jednotlivých rozpočtů v rámci rozpočtové soustavy, v závislosti na rozdělení odpovědnosti za zajišťování veřejných statků. Při zajišťování veřejných statků se vychází z otázky, kdo má prospěch z veřejného zabezpečování a financování daného veřejného statku, tj. zda obyvatelstvo celého státu nebo obce. Dále je podle Pekové (1997b) důležitá optimalizace finančních vztahů mezi rozpočty, tj. transferů - dotací.

Všechny typy veřejných rozpočtů mají některé společné rysy. Podle Meliona (1994) se jedná o následující rysy:

- zásada veřejnosti,
- v zásadních otázkách společná právní úprava,
- společná vnitřní struktura, kterou určuje závazná jednotná rozpočtová skladba (neplatí pro státní fondy),
- shodné základní zásady v pravidlech hospodaření (neplatí pro státní fondy),
- stejná právní ochrana před neoprávněným použitím nebo zadržením jejich prostředků,
- povinnost strpět státní kontrolní dozor,
- povinnost předkládat o sobě údaje potřebné pro sestavení státního rozpočtu.

Podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, státní rozpočet představuje finanční vztahy, které zabezpečují financování funkcí státu v rozpočtovém roce. Řídí finanční hospodaření České republiky a jsou v něm zahrnuty jeho finanční vztahy k dalším článkům soustavy veřejných rozpočtů. Státní rozpočet obsahuje jak očekávané příjmy a odhadované výdaje státního rozpočtu, tak i financující položky.

Příjmy a výdaje státního rozpočtu se člení na kapitoly státního rozpočtu. Státní rozpočet obsahuje také dotační vztahy k rozpočtům územních samosprávných celků a státních fondů.

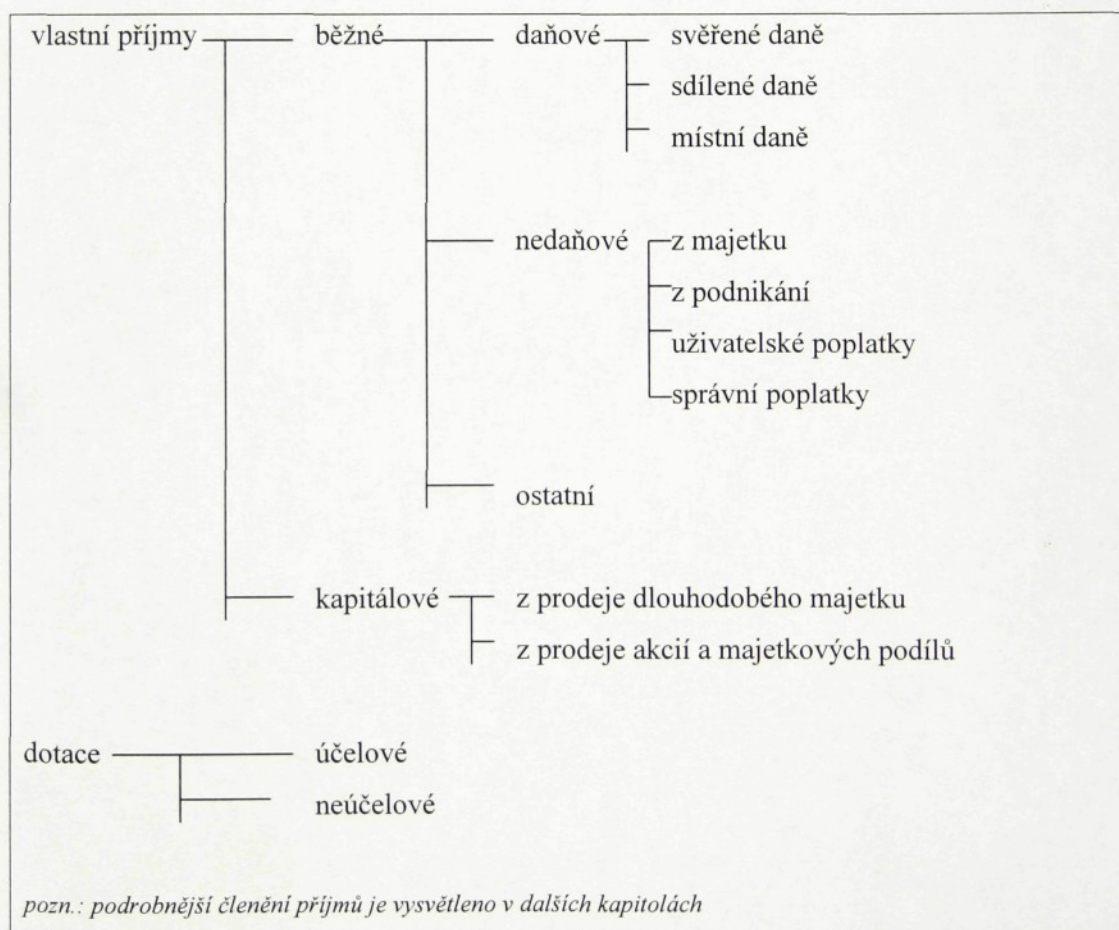
2. 4. PŘÍJMY ROZPOČTU OBCE

Příjmy plynoucí do obecního rozpočtu se mohou členit z více hledisek. Podle rozpočtové skladby můžeme příjmy dělit na **běžné, kapitálové a dotace**. Běžnými příjmy jsou financovány každoročně se opakující výdaje, především na veřejné statky. Kapitálové příjmy jsou jednorázové, financujeme jimi dlouhodobé potřeby, zejména investice.

Běžné příjmy se dále člení na daňové a nedaňové a ostatní. Mezi kapitálové příjmy patří příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů. Dotace se dělí na neúčelové a účelové, podle jejich určení. Toto rozdělení ukazuje obrázek č. 3.

Příjmy se mohou také rozlišovat na **návratné a nenávratné**. Návratné musí obec časem vrátit jejich poskytovateli a zaplatit nejen jistinu, ale také úrok. Nenávratné příjmy se člení na vlastní příjmy (daňové a nedaňové) a dotace. Mezi návratné příjmy zahrnujeme úvěry, půjčky a příjmy z emise komunálních obligací.

Obrázek č. 3: **Příjmy rozpočtu obce**

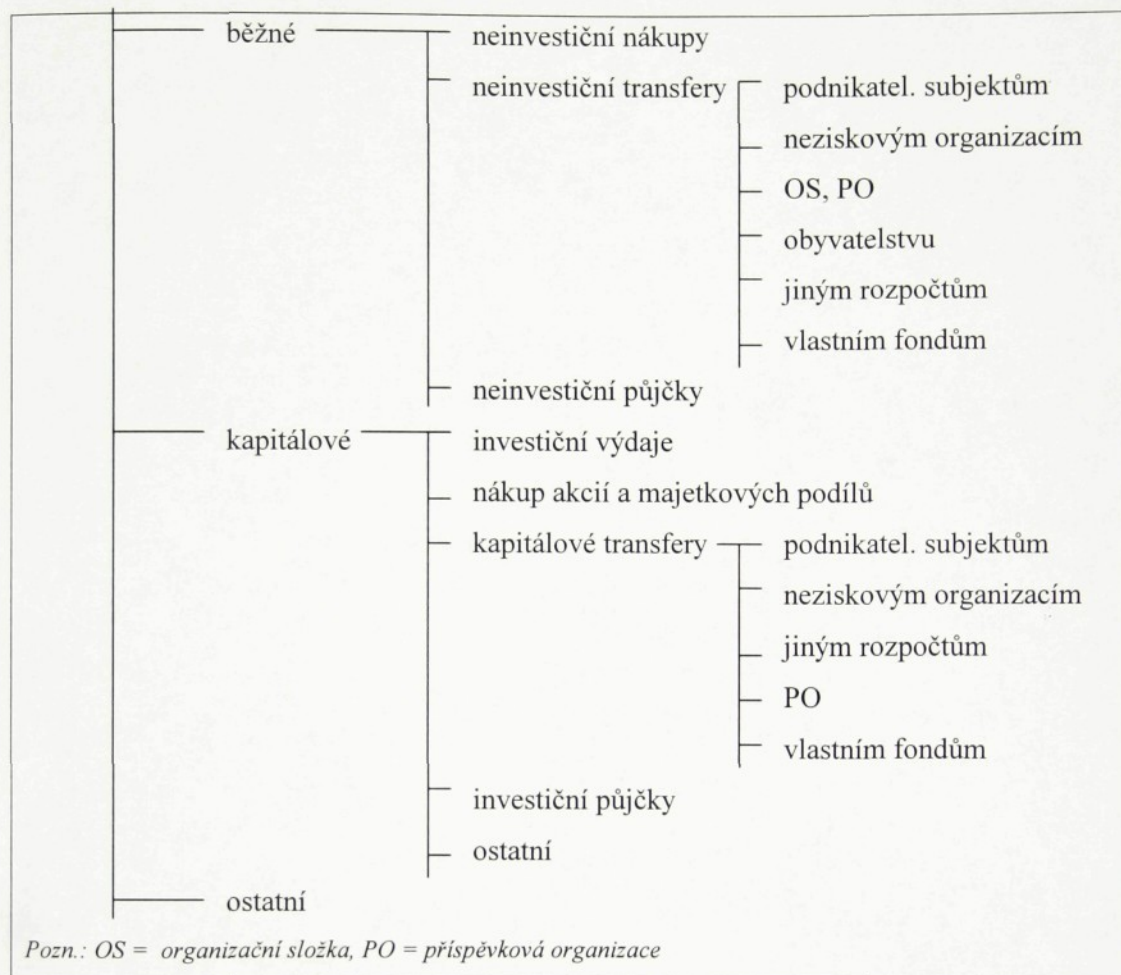
zdroj: vlastní zpracování

2. 5. VÝDAJE ROZPOČTU OBCE

Výdaje rozpočtu obce závazně člení rozpočtová skladba. Důležité je členění výdajů na **plánované a neplánované**, z hlediska rozpočtového plánování. Plánované výdaje rozpočtu obce jsou ty, které lze poměrně přesně naplánovat. Příslušné orgány obce mohou tedy zvažovat jejich objem a strukturu s ohledem na rozpočtové omezení dané očekávanými příjmy. Mohou také zvažovat, na kterých výdajích je možná úspora a na kterých by byla naopak nežádoucí nebo z dlouhodobého hlediska neekonomická. Neplánované výdaje jsou především ty, které se vyskytnou nahodile v průběhu rozpočtového období. Jejich vznik a výši lze jen velice obtížně předvídat a naplánovat. Většinou jsou tedy právě za tímto účelem vytvářeny rezervy v rozpočtu obce.

Podle Pekové (1997b) se nejčastěji používá členění výdajů dle rozpočtové skladby a to na **běžné a kapitálové** (podle ekonomického hlediska). Z běžných výdajů se financují běžné, pravidelně se opakující potřeby v příslušném rozpočtovém období. Proto se někdy hovoří o neinvestičních nebo provozních výdajích, tzn. zejména organizací, které zajišťují pro občany veřejné statky - v ČR například rozpočtové a příspěvkové organizace, včetně samotného obecního úřadu. Kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobých, běžně se neopakujících potřeb, zejména investičních, které přesahují jedno rozpočtové období, jsou zpravidla jednorázové. Rozdělení výdajů z ekonomického hlediska ukazuje následující obrázek:

Obrázek č.4: Výdaje obecních rozpočtů

Zdroj: Peková, J.: Místní rozpočty. Vysoká škola ekonomická, Praha 1997, ISBN 80- 7079- 704- 5, str. 183

3. PODROBNÁ ANALÝZA PŘÍJMŮ OBCÍ

Podle Pekové (1997b) navazuje míra soběstačnosti obce na strukturu její příjmové části rozpočtu a ideální stav z tohoto hlediska by byl, kdyby si obce byly schopny hradit své potřeby bez závislosti na dotacích z vyššího rozpočtu či z finančních fondů státu. V období demokratizace naší společnosti se v rozpočtech obcí uskutečnily výrazné změny. Období od roku 1990 je charakterizováno tlakem na fiskální decentralizaci, zejména v pojetí již výše zmíněné teorie fiskálního federalismu. Dále radikálním transferem kompetencí a tím i finančních zdrojů pro tyto kompetence.

Podle Pekové (1997b) bylo až do roku 1992 70 % příjmů místních rozpočtů tvořeno dotacemi. Existoval zde velký počet obcí a žádný systém objektivních kritérií - např. neúčelové dotace se alokovaly na úroveň okresů a zde o jejich umístění na jednotlivé obce rozhodovalo okresní shromáždění. Rok 1993 přinesl daňovou reformu, jejíž součástí byla reforma financování místních rozpočtů, s cílem zvýšit podíl vlastních příjmů místních rozpočtů. Byla provedena decentralizace výnosů daně z příjmů fyzických osob a snížily se zejména státní neúčelové dotace. Z nich vyplývá rostoucí míra soběstačnosti obcí. Proces směřující k prohloubení soběstačnosti obce je o to složitější, že v rozpočtovém hospodaření obce je důležitá nejen velikost příjmů obce, ale také druh a jejich charakteristické rysy.

V roce 2000 začal platit zákon č. 243/200 Sb., o rozpočtovém určení daní, který přinesl do financování obcí další změny. Těmito změnami se podrobně zabývám v kapitole č. 3. 3. Struktura běžných příjmů.

Příjmy by měly podle Pekové (1997b) být:

- ***závislé na aktivitě obce*** - je nutné, aby je obec mohla svou aktivitou ovlivnit; není žádoucí, aby byla pouhým pasivním spotřebitelem peněžních prostředků; příkladem druhu příjmů, které lze aktivitou obce ovlivnit jsou příjmy z její podnikatelské činnosti nebo příjmy zavedené z místních poplatků; naopak obec nemůže ovlivňovat některé daňové příjmy;
- ***rovnoměrně územně rozloženy*** - tím je myšleno ve vztahu k potřebám obcí; jinak by mohla být narušena potřebná proporcionalita územního rozvoje státu; to by se mohlo stát v případě, že by obcím plynuly příjmy, vyskytující se zvlášť intenzivně jen v některých částech území státu, např. příjmy v zemědělství ovlivňované příznivými klimatickými podmínkami;
- ***předem předvídatelné*** - z hlediska toho, aby obce věděly, s jakou reálnou velikostí příjmů mohou počítat již při sestavování rozpočtů; nahodilé příjmy by tedy měly být v porovnání s ostatními zanedbatelné;

- *administrativně nenáročné* - myšleno ve vztahu správy a výběru; především aby náklady na správu a výběr daní byly minimální;
- *dostatečně výnosné* - tzn. aby umožnily dosáhnout přiměřené požadované míry soběstačnosti obce.

3. 1. DAŇOVÉ PŘÍJMY ROZPOČTU OBCE

Jsou nejvýznamnější skupinou **běžných příjmů** rozpočtu obce. Důležité je daňové určení, které je vymezeno rozpočtovými pravidly. Jedná se o určování druhů daní, které jsou vybírané podle celostátně platných daňových zákonů. Daňové příjmy rozpočtu obce se rozlišují na daně svěřené a daně sdílené. Výnos svěřených daní plyne přímo do rozpočtů obcí. U sdílených daní je stanoven podíl na celostátně vybíraných daních, který bude příjmem rozpočtu obce. Dále máme municipální daně, které mohou obce využívat na svém území.

K tomuto tématu se vztahuje také pojem *daňová pravomoc*, neboli kdo ovlivňuje předmět daně, způsob výpočtu jejího základu, sazby, výběr a správu, osvobození od její platby apod. U svěřených a sdílených daní mají obce v tomto ohledu velmi omezenou daňovou pravomoc. Větší mají u municipálních daní, jejichž soustava je však ve většině zemí ustanovena celostátně platným zákonem. V ČR je to zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

U místních daní by se obce měly řídit již výše zmíněnými pravidly pro rozpočtové příjmy - administrativní jednoduchost a finanční nenáročnost při jejich výběru, výnosnost atd. Jelikož je potřeba, aby velká část příjmů rozpočtu byla předvídatelná a stabilní, měly by být v rozpočtu vymezeny daně stabilní, u nichž nelze snadno provádět daňové úniky či není možno převést daňový výnos na jiné obce. Z hlediska poplatníka by předmět, základ a sazba daně měly splňovat požadavek jednoduchosti a jasnosti.

Mezi daněmi sdílenými a svěřenými, je nutno hledat daň, jejíž výnos je stabilním příjmem do rozpočtu obce. Zde se nabízí **daně majetkového typu**, které se platí každý rok, a tak jsou stabilním příjmem. Na druhou stranu nejsou stanoveny na základě příjmů poplatníka a může nastat situace, kdy nemá na zaplacení této daně. Pak přicházejí na řadu úlevy od daní, odklady jejich plateb. Dalším typem je daň zdaňující převod vlastnických práv k majetku, je to však nahodilý typ příjmu. Základem těchto daní je hodnota majetku. Předmětem zdanění je zpravidla nemovitý majetek - budovy, půda. Daňový výnos ovlivňuje jak základ daně, tak její sazby. V ČR do místních rozpočtů plyne daň z nemovitostí.

Využívat se mohou také **spotřební daně**. Jsou většinou příjmem státního rozpočtu. Do rozpočtů obcí se mohou dostat jako část daní sdílených.

Dále se využívají **daně z příjmů**. Individuální daň z příjmů zdaňuje příjmy fyzických osob. Daňový výnos ovlivňuje předmět daně, základ daně - to, jestli se upravuje o odpočitatelné či připočitatelné položky, sazby daně a jejich konstrukce, slevy a osvobození od plateb. Do místních rozpočtů se většinou dostává ve formě podílu, tj. ve formě sdílené daně. Daň ze zisku firem zdaňuje příjmy právnických osob. Výnos ovlivňuje opět sazba daně, slevy a osvobození.

Místní poplatky sice nejsou uzákoněny v soustavě daní, ale zákonem o místních poplatcích, mají však charakter místních daní. Tyto poplatky si obce vybírají a spravují samy. Místní poplatky mají fakultativní charakter. To znamená, že obecní zastupitelstvo rozhoduje vydání obecně závazné vyhlášky o tom, zda a jaké konkrétní místní poplatky budou na území své obce vybírat.

Obce mají omezenou daňovou pravomoc při stanovování konkrétní sazby poplatku. V zákoně č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, jsou upraveny jejich náležitosti jakož i maximálně možné sazby či rozpětí. V celkovém pohledu tvoří místní poplatky jen zanedbatelnou část příjmů obcí. Jsou však vhodným doplněním příjmů do rozpočtu lokálního charakteru.

Zabývá se jimi i zákon č. 66/1995 Sb., o správě daní a poplatků. V zákoně jsou vymezeny druhy místních poplatků a určeny náležitosti. Poplatníkem, neboli tím, kdo poplatek platí, jsou fyzické i právnické osoby v závislosti na druhu poplatku. Předmětem je to, k čemu se poplatek vztahuje, kdy vzniká poplatková povinnost. Základ, z čeho se poplatek vypočítává. Bývá to cena, v případě, že je předmět poplatku ocenitelný. Dále to může být měrná jednotka užívání služby - den, metr čtvereční. Sazby jsou většinou pevné v korunách, někdy to bývají i procentní sazby. Může být využita i paušální sazba poplatku. Osvobození od placení či slevy jsou možné na základě rozhodnutí zastupitelstva. Bývá to u důchodců, invalidů, na podporu podnikatelské činnosti. Splatnost se upřesňuje v závazné obecní vyhlášce. Spravuje a vybírá je obec. Sankce jsou ukládány v případě uhrazení špatné částky, nebo nejsou - li uhrazeny v čas.

3. 2. BĚŽNÉ A KAPITÁLOVÉ NEDAŇOVÉ PŘÍJMY ROZPOČTU OBCE

Tyto příjmy podrobně třídí platná rozpočtová skladba. Jedná se o **příjmy z vlastního podnikání**, které mohou mít charakter **běžného nebo kapitálového příjmu**. Ve vyspělých zemích jsou tradičním příjmem rozpočtů územní samosprávy. Patří sem především zisk municipálních podniků, podíl na zisku podniků s majetkovým vkladem obce, příjmy z pronájmu nebo z prodeje municipálního majetku nebo příjmy z obchodování s cennými papíry. Vlastní nedaňové příjmy rozpočtu obce slouží k vyrovnávání hospodaření obce, podporují suverenitu obce, a to tím, že jejich získání a použití je plně v pravomoci obecních orgánů. Nyní tyto příjmy stručně charakterizují:

- ***zisk municipálních podniků*** - tento příjem je závislý na počtu a velikosti obecních podniků, charakteru jejich činnosti a výše poplatku za služby, které poskytují občanům a podnikům; většinou jsou zřizovány za účelem zabezpečování veřejných statků a hospodaří na neziskovém principu; zisk je spíše výjimečný;
- ***příjmy rozpočtu obce z podílu na zisku*** – jedná se o příjmy z podílu na zisku podniků, u nichž má obec majetkový vklad; o majetkové účasti obce na podnikání v ostatních subjektech rozhoduje zastupitelstvo obce; mohou tvořit významný podíl

na příjmech do obecního rozpočtu; zisk je však závislý na prosperitě daného subjektu, tudíž vklad se může i znehodnotit; proto se tvoří důkladná analýza dlouhodobého hospodaření budoucího partnera, než obec investuje;

- ***příjmy z pronájmu a prodeje obecního majetku*** – výše těchto příjmů je závislá na důkladné ekonomické analýze výhodnosti získání příjmů z pronájmů nebo z prodeje majetku obce; pronájmem majetku získává obec příjmy dlouhodobě, prodejem získá jednorázový příjem; z dlouhodobého hlediska efektivní hospodaření s obecním majetkem ovlivňuje stabilitu hospodaření obcí; například ovlivňuje rozsah a kvalitu lokálního veřejného sektoru v obci; za nejvýznamnější majetek obcí se v tomto případě považují pozemky, zvláště jejich dlouhodobý pronájem; při pronájmu by se smlouvy měly uzavírat tak, aby byla možnost valorizovat nájemné podle inflace; **příjmy z pronájmu majetku jsou běžnými příjmy, příjmy z prodeje majetku jsou příjmy kapitálovými;**
- ***příjmy z finančního investování*** – pokud obec disponuje dočasně volnými finančními prostředky může je použít k finančnímu investování; při finančním investování má obec tyto možnosti: *termínovaný vklad*; lze tak investovat i krátkodobě volné finanční prostředky; je to investování s minimálním rizikem, za předpokladu, že obec uložila finanční prostředky u spolehlivého peněžního ústavu; dále *investice do obchodovatelných cenných papírů*; příjmy z těchto investic nejsou tak významným příjmem rozpočtu obcí; k tomuto investování je totiž potřeba tým zkušených pracovníků, jinak musí obec využívat zprostředkovatelských služeb specializovaných institucí, a tím jí vznikají náklady; v této skupině finančních příjmů je nejméně rizikové investovat do státních pokladničních poukázek a státních obligací; jsou však méně úročeny; u ostatních cenných papírů je nutné diverzifikovat riziko a sledovat finanční situaci emitentů;
- **příjmy z vlastní správní činnosti** – jedná se o poplatky za správní úkony, které obec zajišťuje v rámci přenesené působnosti; např. ověření podpisu, listiny, přihlášení k trvalému pobytu, vydání rybářského lístku, povolení výherního hracího automatu, apod.; při vybírání správních poplatků se vychází ze zákona o správních

poplatcích; ten také vymezuje pojem poplatníka, předmětu poplatku, jeho základ a sazbu; obec výši správního poplatku nemůže ovlivnit, správní poplatky se platí hotově – v tomto případě je poplatek příjmem obce, kolkovými známkami – je toto příjmem státního rozpočtu nebo bezhotovostním převodem z účtu poplatníka;

- **příjmy sankční povahy** – jsou to příjmy mající povahu sankčních pokut; díky nemožnosti jejich plánování mají charakter doplňkových příjmů. příjem z nich je tedy nahodilý; obce ukládají pokuty občanům či firmám v přestupkovém řízení, např. za znečišťování veřejných prostranství, za volné pobíhání psů, za rušení nočního klidu, za jednání budící veřejné pohoršení, přestupek proti občanskému soužití;
- **příjmy z mimorozpočtových fondů obce** – obec může do svého rozpočtu převést i příjmy z jiných, účelových peněžních fondů obcí nebo účelových fondů vyšších stupňů územní samosprávy; může to být např. převedení finančních prostředků z fondu rezerv a rozvoje;
- **ostatní nedaňové příjmy rozpočtu obce** – do této skupiny se zahrnují všechny ostatní příjmy nedaňového charakteru, plynoucí do rozpočtu obce, např.: příjmy ze sdružování prostředků, kde na základě písemné dohody několik obcí sdružuje své prostředky na společné zajišťování a financování veřejných statků; sdružované finanční prostředky plynou vždy do rozpočtu jedné obce, která je investorem a později provozovatelem, u ostatních obcí představují výdaj z rozpočtu (Peková 1997b); ze sdružených prostředků několika obcí se financují veřejné potřeby, na které by samostatné obce neměly dostatečné finanční prostředky; nebo by jejich oddělené financování bylo ne hospodárné; v současnosti tohoto využívají tzv. mikroregiony; zastupují skupinu plánovaných příjmů, tvoří malý podíl na příjmech obce;
- **dary a výnosy z veřejných sbírek** – tyto patří mezi neplánované příjmy rozpočtu obce a jsou objemově méně významné; mohou mít charakter běžných i kapitálových příjmů; jsou nepravidelné a nestabilní, spíše doplňkového charakteru.

3. 3. DOTACE

Podle Kinšta (2001) se dotace mohou charakterizovat jako neopětovné a nenávratně inkasované dotace a dary od jiných úrovní vlády a od zahraničních vlád a institucí. Dotace se podle rozpočtové skladby dělí na **účelové** (specifické) a **neúčelové** (všeobecné). Podle Blažka (1996a) jsou hlavní cíle dotací následující:

- částečná náhrada daní, jejichž výnos je centralizován (1);
- snížení meziregionálních (meziobecních) rozdílů v příjmech orgánů místní samosprávy (2);
- příspěvek na akce, z jejichž realizace má prospěch více než jedna obec (3);
- příspěvek na činnost, na jejímž poskytování má stát zájem (4).

U neúčelových dotací není jejich poskytování vázáno na předem vymezený cíl. Jsou tedy vhodné pro naplňování cíle (1) a (2). Svým charakterem neúčelové dotace podporují pravomoci i odpovědnost samosprávy. Jiným slovem se tyto dotace označují jako nepodmíněné, tzn. jejich poskytnutí není vázáno na předem stanovený účel a na předem vymezené podmínky. Patří sem i dotace na vyrovnání schodku hospodaření obcí. Jsou využívány stále častěji, podporuje se tak pravomoc orgánů obcí a jejich odpovědnost za hospodaření. Použití neúčelové dotace je omezeno jen tím, zda jde o běžnou (neinvestiční) nebo kapitálovou (investiční) dotaci. Ušetřená neúčelová dotace nepropadá.

Účelové dotace jsou naproti tomu poskytovány na konkrétní činnosti obce, zejména investičního charakteru (cíle (3) a (4)).

Dále se mohou členit na *běžné* a *kapitálové*. Běžné slouží ke krytí pravidelně se opakujících (neinvestičních) potřeb. Kapitálovými se pokrývají jednorázové, dlouhodobé (investiční) potřeby.

Poskytnutí účelové dotace se váže na splnění podmínek použití. Její nevyužitá část se vrací do rozpočtu z kterého byla poskytnuta. Při nesplnění podmínek je obec povinna celou případně část dotace vrátit včetně penále.

Pro ČR je specifické široké rozpětí počtu obyvatel jednotlivých obcí. Z toho se odvíjí široká problematika s jejich financováním. Je velmi složité najít optimální vymezení svěřených a sdílených daní. Některým obcím nestačí vlastní příjmy ke krytí potřeb. Obce proto v různé míře potřebují dodatečné finanční prostředky ze státního rozpočtu, resp. ze státních účelových fondů. Časté jsou i dotace z rozpočtů vyšších stupňů územní samosprávy. Podílově patří dotace mezi významné položky příjmové stránky obcí. Tyto dotace dokazují existenci přerozdělovacích procesů uvnitř soustavy veřejných rozpočtů. Dotace jsou alokovány na obce zejména na podporu činností, které jsou výsledkem přenesené působnosti.

3. 4. NÁVRATNÉ PŘÍJMY

Návratnými prostředky se rozumí takové prostředky, kterými lze za určitých podmínek nahradit své nedostatečné finanční zdroje. Obec je využívá v situacích, kdy má nedostatek krátkodobých nebo dlouhodobých finančních prostředků. Dříve nebo později je bude muset obec vrátit svým věřitelům. Musí splácet nejen jistinu, ale také úrok. Toto placení úroků může výrazně zatížit budoucí hospodaření obce. O placené úroky se vždy snižují běžné výdaje, ze kterých se financují především veřejné statky.

3. 4. 1. ÚVĚRY OD PENĚŽNÍHO ÚSTAVU

Obce v ČR mohou využívat úvěr od peněžních ústavů. Krátkodobý úvěr na překlenutí časového nesouladu mezi příjmy a výdaji využívaly i v minulosti. V současné době mohou využít i střednědobý a dlouhodobý úvěr, ale za podmínky, že nebudou nárokovat finanční prostředky na státním rozpočtu na splácení úvěru (tj. požadovat dotace) (Peková, 1997b, str.161). Podle Pekové (1997b) se úvěry dělí na následující:

- **krátkodobé** - používají se na překlenutí dočasného nedostatku vlastních finančních prostředků obce; využívají se především na dočasné doplnění především běžných příjmů, ojediněle na financování investic; tyto úvěry mají splatnost do jednoho

roku; obce je využívají během rozpočtového roku i několikrát; jak bylo zmíněno již výše, daňové příjmy rozpočtu obce přicházejí až v průběhu rozpočtového období; obce se tedy mohou na počátku roku dostat do obtížné finanční situace a k jejímu překonání mohou využívat právě krátkodobé úvěry;

- **střednědobé a dlouhodobé úvěry** - střednědobé úvěry mají splatnost do čtyř let; dlouhodobé do deseti let; tyto úvěry jsou účelové; obec je zpravidla čerpá na základě faktur na provedené investiční práce; především dlouhodobé úvěry jsou využívány na krytí nedostatku vlastních finančních prostředků na financování investic.

O poskytnutí úvěru musí obec žádat peněžní ústav. Využití úvěru a s ním spojené zadlužení obce schvaluje v naší republice obecní zastupitelstvo. Úvěr se čerpá na základě uzavřené úvěrové smlouvy s peněžním ústavem a schváleného umořovacího plánu splácení jistiny a úroků z výdajů rozpočtu obce. Obec se musí často peněžnímu ústavu zaručit svými budoucími příjmy, ze kterých bude úvěr splácet, svým majetkem, cennými papíry z portfolia obce nebo kombinací obou způsobů.

Předtím, než se obec rozhodne zažádat o úvěr, musí provést analýzu svého minulého rozpočtového hospodaření. Dále provede prognózu budoucího hospodaření po celou dobu splácení úvěru. Obec by si měla půjčit návratné finanční prostředky nejvýše ve výši nejnižšího kladného přebytku běžného rozpočtu.

3. 4. 2. NÁVRATNÉ FINANČNÍ VÝPOMOCI V RÁMCI ROZPOČTOVÉ SOUSTAVY

Půjčky z ostatních rozpočtů v rámci rozpočtové soustavy jsou zpravidla bezúročné. Na jejich čerpání nemají obce nárok. Záleží tedy na úvaze vyšší vládní úrovně zda půjčku obci poskytne. Obce mohou získat bezúročné úvěry např. od Ministerstva financí, Ministerstva zemědělství a Státního fondu životního prostředí. Mohou být uděleny pouze pro určitý typ investic. Např. Ministerstvo financí a Státní fond životního prostředí přiděluje tyto úvěry na projekty vodovodních systémů a čistíren odpadních vod. Státní fond životního prostředí

úvěruje také skládky pevného odpadu a přeměnu topných systémů. Bezúročné úvěry jsou významným zdrojem financování kapitálových výdajů, ale ne největším.

3. 4. 3. PŘÍJMY Z EMISE KOMUNÁLNÍCH OBLIGACÍ

Příjmy s emise komunálních obligací se využívají na financování investičních veřejných výdajů. Např. v oblasti školství, péče o zdraví a sociální péče, infrastruktury apod. Emisí dlouhodobých obligací obce získávají potřebné finanční prostředky, potřebují-li celou částku okamžitě. Využívají je také v případě, že nemohou získat dlouhodobý úvěr. Do nákladů na emisí cenných papírů se zahrnují náklady na tisk cenných papírů. Ty jsou vzhledem k možnosti jejich padělání vysoké. Výnosy jsou kapitálovým příjmem. S jejich emisí jsou spojeny úrokové náklady. Čím je vyšší nabízený úrok, tím lze očekávat větší poptávku po těchto cenných papírech. S ohledem na míru inflace je významné, zda je úroková sazba fixní či proměnlivá. Možnost emise obligací mají zpravidla větší města (Praha, Ostrava, Plzeň, Brno, Liberec, Ústí nad Labem, České Budějovice). Většinou byly zaměřeny na financování městských veřejných stavebních prací a dopravních systémů.

4. OBEC BRNIŠTĚ

Nyní bych chtěla stručně představit Brniště. Obec Brniště sdružuje několik částí obce-Brniště, Velký Grunov, Luhov, Hlemýždí a Jáchymov. Žije zde celkem 1350 obyvatel. Nachází se v blízkosti okresního města Česká Lípa. Svým obyvatelům nabízí mateřskou školu, první stupeň základní školy, dva kulturní domy, prodejny potravin, každoročně se zde pořádá tradiční „Brnišťská pout“ a country festival „Brnišťský rozcestník“. Brniště má také své fotbalové družstvo, divadelní ochotnický spolek s padesátiletou tradicí, několik dalších občanských spolků, krásnou přírodu a spoustu jiných příležitostí, jak trávit volný čas.

V současné době se obec potýká s problémem malého počtu dětí školního věku a tudíž se zvýšenými finančními náklady na provoz školy. Nejen proto je pro obec důležité „nalákat“ do obce mladé lidi. Dalším důvodem pro zvýšení atraktivity obce pro nové lidi je právě možnost, jak zvýšit rozpočtové příjmy a to např. pomocí daně z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti. Proto by se obec měla snažit nejen o zlepšení kulturního vyžití, ale i o zlepšení podmínek pro podnikání, možnosti dojíždění za potencionálním zaměstnáním apod.

4. 1. CELKOVÉ PŘÍJMY, CELKOVÉ VÝDAJE - HOSPODAŘENÍ OBCE V LETECH 1997- 2003

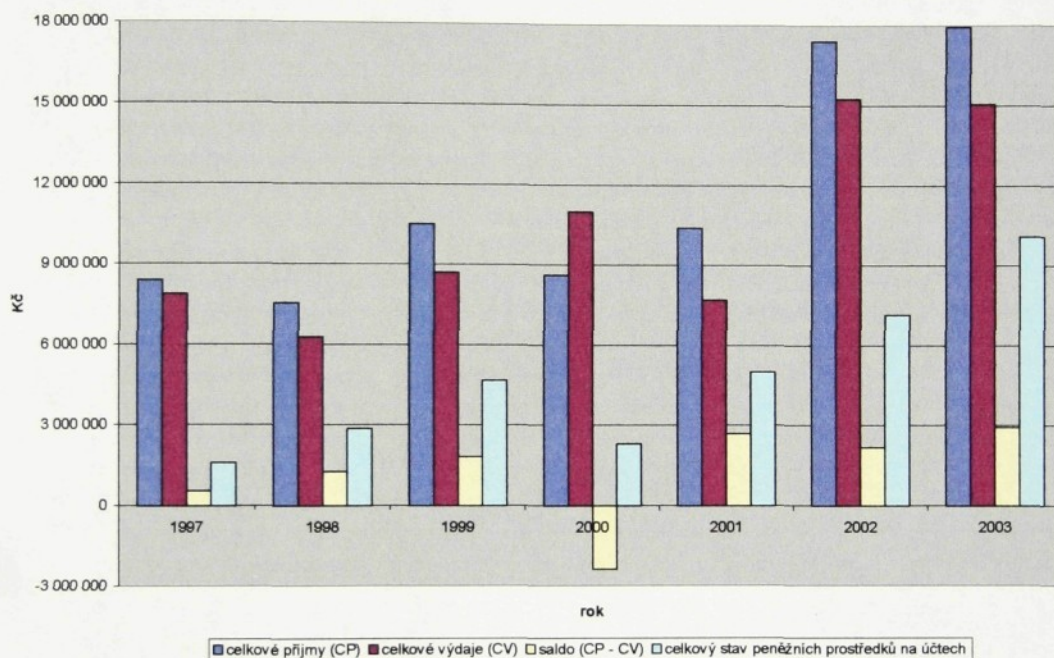
V následujícím textu se budu zabývat podrobnou analýzou příjmové strany místního rozpočtu obce Brniště. Pro názornost jsem sestavila z účetních výkazů dané obce několik následujících tabulek a grafů. V tabulce a grafu č.1 je uveden přehled **celkových příjmů, celkových výdajů, saldo běžného roku a stav peněžních prostředků na účtech.**

Tabulka č. 1: Celkové příjmy, celkové výdaje a saldo rozpočtu Brniště v letech 1997-2003 (v Kč)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
celkové příjmy (CP)	8 396 322	7 541 113	10 520 506	8 625 049	10 393 805	17 418 196	17 965 536
celkové výdaje (CV)	7 864 417	6 277 236	8 697 296	10 994 024	7 710 624	15 257 669	15 042 322
saldo (CP - CV)	531 905	1 263 877	1 823 210	-2 368 975	2 683 181	2 160 527	2 923 214
celkový stav peněžních prostředků na účtech	1 587 553	2 851 430	4 674 640	2 305 665	4 988 846	7 149 373	10 072 587

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Graf č. 1: Celkové příjmy, celkové výdaje a saldo rozpočtu Brniště v letech 1997-2003 (v Kč)

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Z tabulky a grafu č. 1 je viditelné, že celkové příjmy stouply v letech 1997 až 2003 více než dvakrát. Podobný trend je možno vysledovat i na straně výdajů s tím, že jedinou výjimkou v této řadě je rok 2000, kdy v běžném roce celkové výdaje převýšily celkové příjmy. Ani v tomto roce však nenastal schodek na celkovém hospodaření obce. Důvodem, proč obec upřednostňuje tvorbu úspor jsou finančně náročné akce. Například je již několik let naplánovaná rekonstrukce centra obce Brniště, na kterou je již zpracován projekt. Tato rekonstrukce má obec přijít na sedm milionů korun. Po úspěšném zažádání o dotaci z programu SAPARD (bližší informace v příloze č. 1), se chce obec pokusit o další získávání dotací, například na výše zmíněnou rekonstrukci obecního centra nebo na

výstavbu sportovního areálu. Dalším důvodem je chybějící kanalizace, která je také velice finančně náročná.

4. 2. ANALÝZA CELKOVÝCH PŘÍJMŮ A CELKOVÝCH VÝDAJŮ

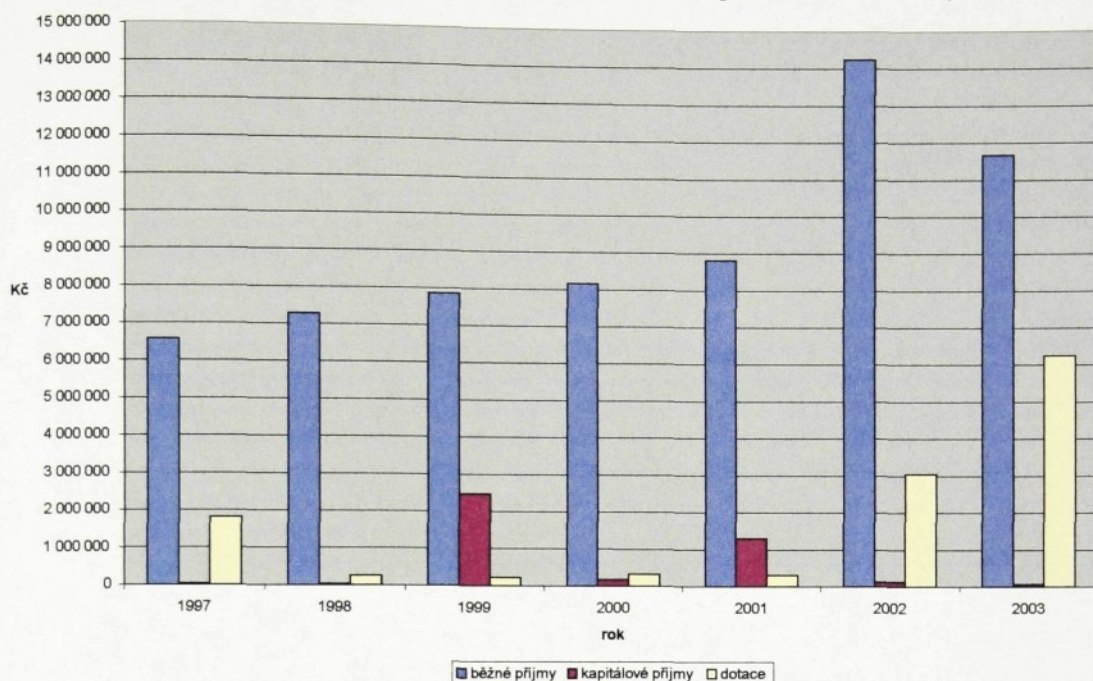
Pro potřebu hlubší analýzy jsou v následujících tabulkách a grafech celkové příjmy rozdělené podle metodiky uvedené v teoretické části. V tabulce č.2 a č.3 jsou příjmy rozděleny na **běžné**, **kapitálové** a **dotace**, přičemž tabulka č.2 představuje absolutní čísla a tabulka č. 3 procenta, kterými se daný druh příjmu podílí na celkových příjmech. Obdobně je tomu tak u následujících dvou souvisejících grafů.

Tabulka č. 2: **Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (v Kč)**

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
běžné příjmy	6 567 180	7 274 766	7 835 338	8 145 925	8 803 751	14 245 416	11 661 096
kapitálové příjmy	22 748	16 901	2 467 340	169 798	1 286 440	134 651	63 180
dotace	1 806 394	249 446	217 828	309 326	303 614	3 038 129	6 241 260
celkem	8 396 322	7 541 113	10 520 506	8 625 049	10 393 805	17 418 196	17 965 536

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Graf č. 2: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (v Kč)

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Z tabulky a grafu č. 2 je patrný pozvolný vzrůst u běžných příjmů rozpočtu obce. Dramatický skok ve výši běžných příjmů nastal v roce 2002. Tímto vzestupem se budu zabývat v dalším textu. Celkově se ve sledovaných sedmi letech běžné příjmy zvýšily přibližně dvakrát. Výše kapitálových příjmů je závislá na rozhodnutích obecního zastupitelstva, jak bude nakládat s majetkem. Jsou to příjmy jednorázové. V Brništi tyto příjmy vykazují značné výkyvy. Podrobnější analýza je také uvedena v dalším textu.

V tabulce a grafu č. 3 jsou jednotlivé příjmy uvedeny v procentech. Zajímavý je fakt, že rapidní skok u běžných příjmů v roce 2002, není viditelný v procentuální struktuře příjmů. Je to způsobeno tím, že došlo k růstu ostatních příjmů, zejména dotací. U dotací byl v tomto roce zaznamenán přibližně patnáctiprocentní vzrůst, který se opakoval i v roce 2003.

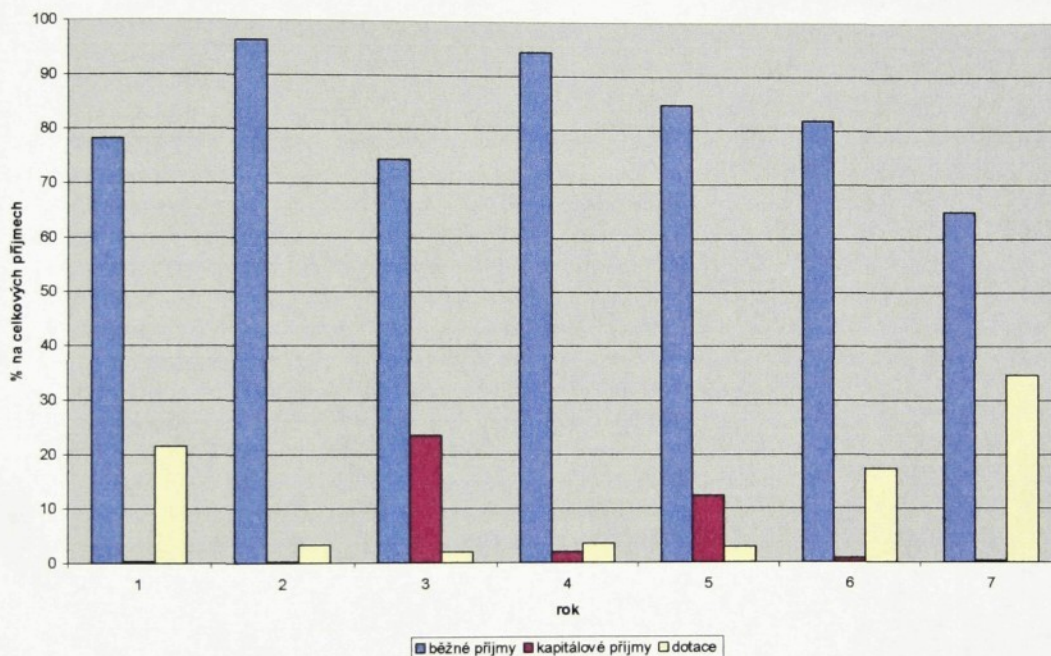
Tabulka č. 3: **Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (%)**

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
běžné příjmy	78,2	96,5	74,5	94,5	84,7	81,8	64,9
kapitálové příjmy	0,3	0,2	23,5	2	12,4	0,8	0,4
dotace	21,5	3,3	2	3,5	2,9	17,4	34,7
celkem	100	100	100	100	100	100	100

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Procentuální strukturu příjmů obce Brniště v letech 1997 až 2003 ukazuje i následující graf.

Graf č. 3: **Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (%)**

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

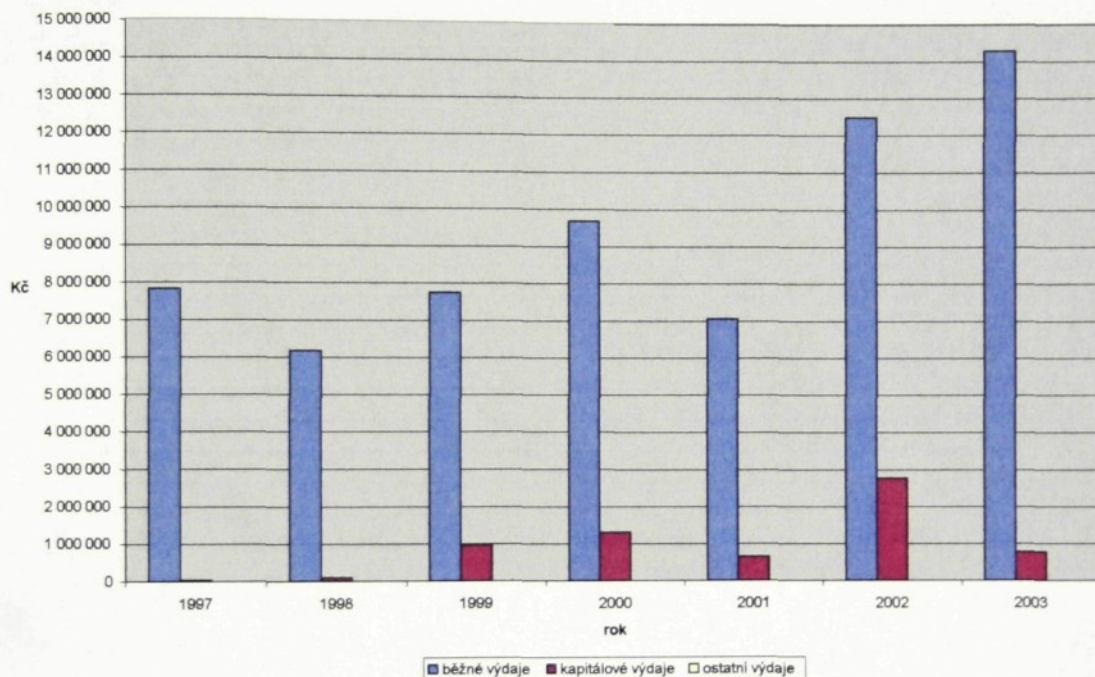
Pro lepší představu o hospodaření v obci Brniště uvádím strukturu výdajů. Vycházím přitom, stejně jako u příjmů, z teoretické části méj práce. Výdaje tedy člením na běžné, kapitálové a ostatní. Jejich vývoj je obdobný jako u příjmů. Běžné výdaje se zdvojnásobily, kapitálové vykazují značné výkyvy. Do ostatních výdajů se ve zkoumané obci ve sledovaném období žádné položky nezapočítávaly. Rozdělení výdajů rozpočtu obce Brniště ukazuje tabulka a graf č. 4.

Tabulka č. 4: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (v Kč)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
běžné výdaje	7 833 146	6 178 614	7 742 956	9 690 453	7 064 118	12 498 329	14 277 288
kapitálové výdaje	31 271	98 622	954 340	1 303 571	646 506	2 759 340	765 034
ostatní výdaje	0	0	0	0	0	0	0
celkem	7 864 417	6 277 236	8 697 296	10 994 024	7 710 624	15 257 669	15 042 322

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Graf č. 4: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování

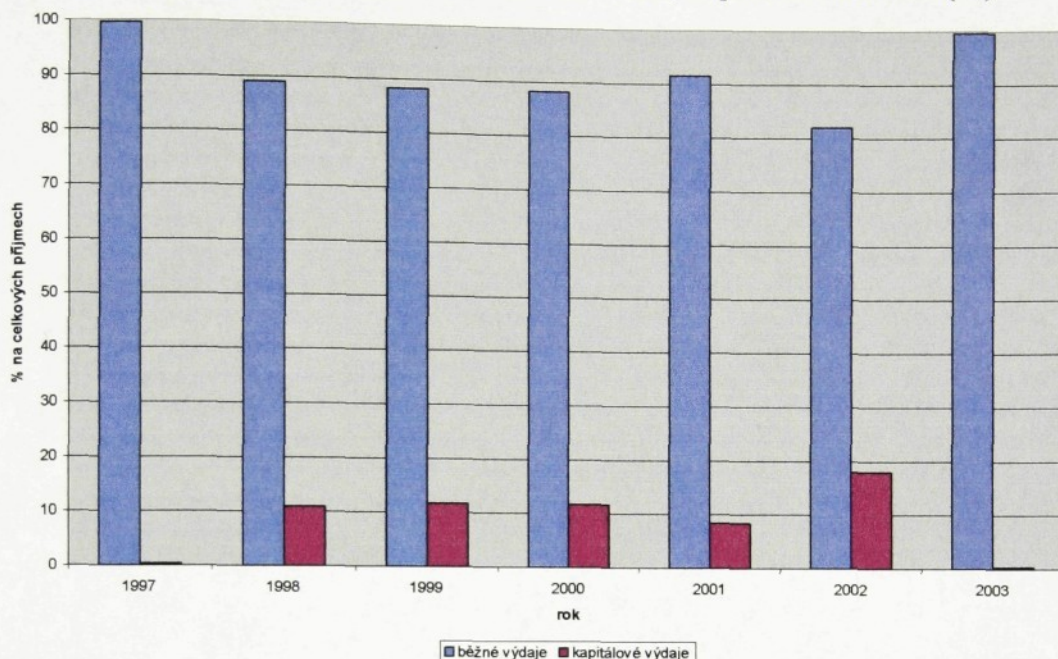
Procentuální struktura výdajů (ostatní výdaje záměrně neuvádím) je ve sledovaném období stabilní, viditelné jsou pouze nepatrné výkyvy. Např. zvýšení podílu kapitálových výdajů v roce 1998 a 2002 přibližně o deset procent, jak ukazuje následující tabulka a graf.

Tabulka č. 5: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (%)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
běžné výdaje	99,6	89	88,2	88,2	91,6	82	99,6
kapitálové výdaje	0,4	11	11,8	11,8	8,4	18	0,4
celkem	100	100	100	100	100	100	100

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Graf č. 5: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (%)

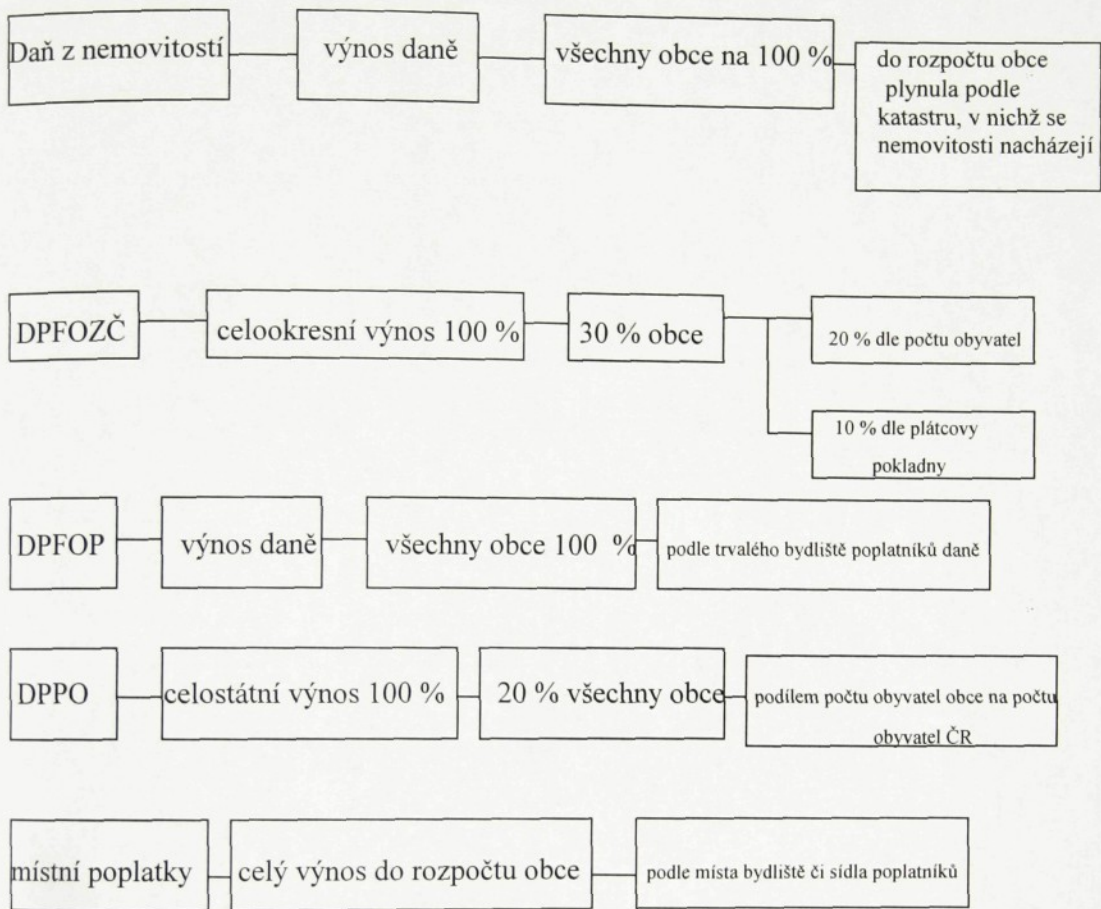

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

4. 3. STRUKTURA BĚŽNÝCH PŘÍJMŮ

Podle zákona č. 154/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky ČR a obcí ČR (rozpočtová pravidla republiky), ve znění pozdějších předpisů plynulo do obecních rozpočtů v letech 1996 až 2000 třicet procent z celookresního výnosu **daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti**. Z těchto třiceti procent bylo dvacet procent podle určeno podle počtu obyvatel obce a deset procent podle plátcovy pokladny. Výnos **daně z příjmů fyzických osob z podnikání** plynul do obecních rozpočtů v celkové výši, tedy 100 %. A to podle trvalého bydliště poplatníka daně. Dále do obecních rozpočtů plynulo dvacet procent z celostátního výnosu **daně z příjmů právnických osob**. Do rozpočtů obcí plynula podílem počtu obyvatel obce na počtu obyvatel ČR. Do rozpočtu obce plynula **daň z nemovitostí** podle katastru, kde se nacházejí, a to celých 100 %. Stejně tomu bylo i u místních poplatků. Tento stav je zachycen v následujícím obrázku:

obrázek č. 5: **Daně plynoucí do obecních rozpočtů v letech 1996-2000**

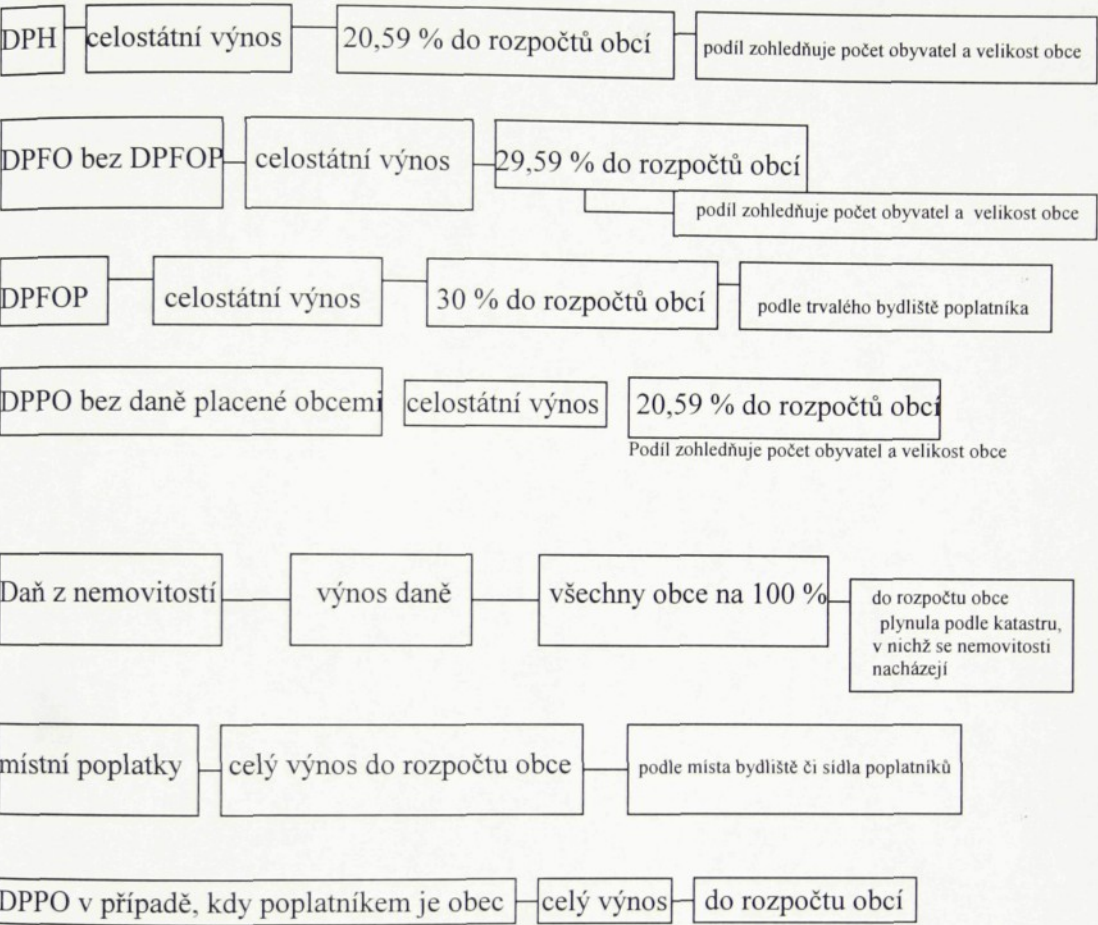

zdroj: Peková, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy. Management Press, Praha 2004, ISBN 80-7261-086-4, str. 270

Od 1. 1. 2001 nabyt účinnosti zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2001 se v rozpočtech obcí nově objevila **daň z přidané hodnoty**, a to částkou 20,59 %. Nastaly i další změny. Do rozpočtů obcí plyne 20,59 % celostátního výnosu **daně z příjmu fyzických osob bez daně z příjmů ze samostatně výdělečné činnosti a daně z příjmů právnických osob bez daně placené obcemi**. U těchto třech daní je u podílu na jednotlivou obec zohledněn počet obyvatel a velikost obce. Z celostátního výnosu **daně z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti** jde 30 % do rozpočtů obcí. Příjemcem je ta obec, v níž se nachází trvalé bydliště (sídlo) poplatníka daně. U **daně z nemovitostí** nenastala žádná změna oproti předcházejícím rokům. Do rozpočtů obcí plyne také 100 % **daně z příjmů právnických osob v případě,**

kdy poplatníkem je sama obec. U místních poplatků, stejně jako u daně z nemovitostí, nenastala žádná změna, jak ukazuje následující obrázek.

Obrázek č. 6: Rozpočtové určení daní v České republice v roce 2001

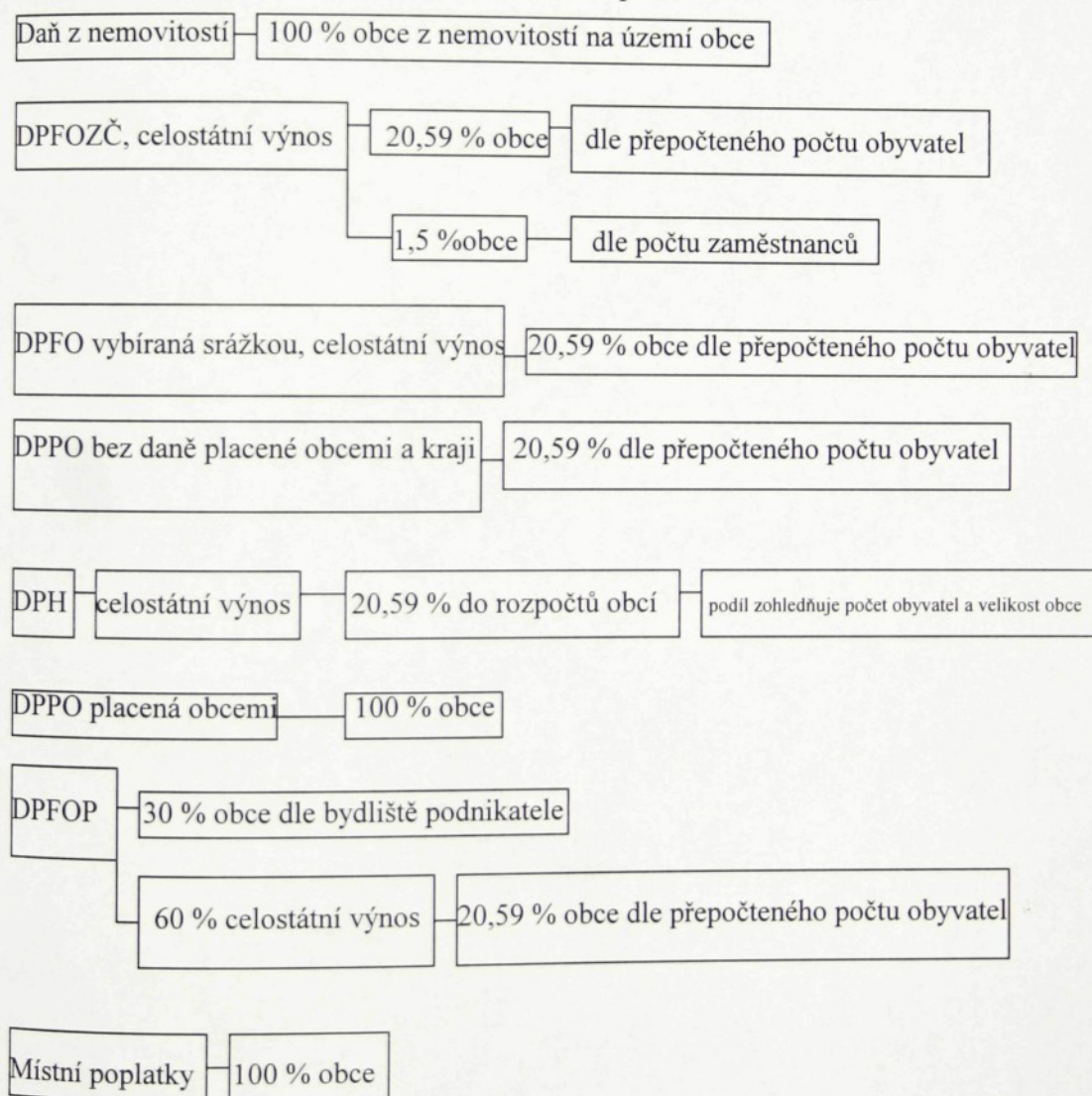

Zdroj: Peková, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy. Management Press, Praha 2004, ISBN 80-7261-086-4, str. 272

Rok 2002 přinesl do financování obcí další změny. Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, poprvé stanovuje procento, kterým se každá obec podílí na procentní části celostátního hrubého výnosu sdílená daně. Koeficienty vznikly na základě kategorizace obcí podle počtu obyvatel. Brniště se svými 1350 obyvateli spadá do čtvrté kategorie, tedy obec s počtem obyvatel od 301 do 1 500 obyvatel. Její velikostní koeficient je tedy 0, 5977. Do rozpočtů obcí plyne 20,59 % z celostátního výnosu **daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou**, dle přepočtového koeficientu a 1,5 % dle počtu

zaměstnanců. Obce se dle přepočtového koeficientu dělí o 20,59 % celostátního výnosu **daně z příjmů právnických osob bez daně placené obcemi a kraji**. Stejný podíl plyne do rozpočtu obcí i u **daně z přidané hodnoty**. Podle bydliště podnikatele plyne do rozpočtu obcí 30% **daně z příjmů fyzických osob z podnikání** a 20,59 % z 60 % celostátního výnosu této daně podle přepočtového koeficientu počtu obyvatel. 100 % plyne do rozpočtu obce z **daně z nemovitostí** nacházejících se na území obce, u **daně z příjmů právnických osob placenou příslušnou obcí**, a u **místních poplatků**. Rozpočtové určení daní v České republice od roku 2002 ukazuje následující obrázek.

Obrázek č. 7: **Rozpočtové určení daní v České republice od roku 2002**

Zdroj: Peková, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy. Management Press, Praha 2004, ISBN 80-7261-086-4, str. 274

V rámci těchto změn v rozpočtovém určení daní došlo k posílení motivace obcí, a to prostřednictvím tzv. **motivační složky daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti**, v závislosti na počtu zaměstnanců v obci. Výnos daně může obec ovlivnit pouze nepřímo, např. tím, že obec vytvoří podmínky pro individuální podnikání (např. dlouhodobý pronájem nebo prodej půdy podnikateli pro postavení budovy podniku ovlivní budoucí výnos nejen daně majetkové, ale i daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti prostřednictvím právě motivační složky (Peková, 2004). Obec může ovlivnit výnos daně z nemovitostí. Podle současné právní úpravy může rozhodnout o změně koeficientu.

V následujících tabulkách a grafech je uvedeno další členění běžných příjmů na daňové a nedaňové, v celých číslech. Jak jsem uvedla již v teoretické části, daňové příjmy díky celostátním změnám v jejich rozpočtovém určení zaznamenaly velké změny. Není tedy lehké tato data vhodně interpretovat.

Z tabulky a grafu č. 6 je vidět **vývoj daňových příjmů** v obci Brniště. Daňové příjmy jsou přes četnost změn v rozpočtovém určení stabilní. Pro příjmy obce je důležitý fakt, že žádná ze změn v rozpočtovém určení daní se nepromítla výrazným snížením příjmů, jak tomu bylo u některých obcí. Za povšimnutí stojí výraznější vzrůst u daně z příjmů fyzických osob z podnikání v roce 2002 a jeho následný pokles v roce 2003 na úroveň shodnou z předchozím vývojem. Pokud by byl téměř tří miliónový skok zapříčiněný změnou v rozpočtovém určení daní, musela by se hledat příčina pro zmiňovaný pokles v roce 2003. Na účet obce jsou tyto finanční prostředky převáděny příslušným finančním úřadem. Ten bohužel neposkytuje bližší údaje o tom, kolik finančních prostředků bylo v příslušném období vybráno nebo kolik jich poplatníci dluží. Proto bude možné analyzovat tento výkyv až v porovnání s dalšími roky. (Toto porovnání bude adekvátní pouze v případě, že nedojde k dalším změnám, což je vysoce pravděpodobné.) Zvýšení příjmů z daně z příjmů fyzických osob z podnikání v roce 2002 je tedy považováno za výjimečné.

Od roku 2001 se stal významným příjmem rozpočtu Brniště i podíl na dani z přidané hodnoty. Z následující tabulky a grafu je zřejmé, že se jedná o částku převyšující dva milióny ročně. Podíl na DPH je tedy významným příjmem plynoucí do rozpočtu.

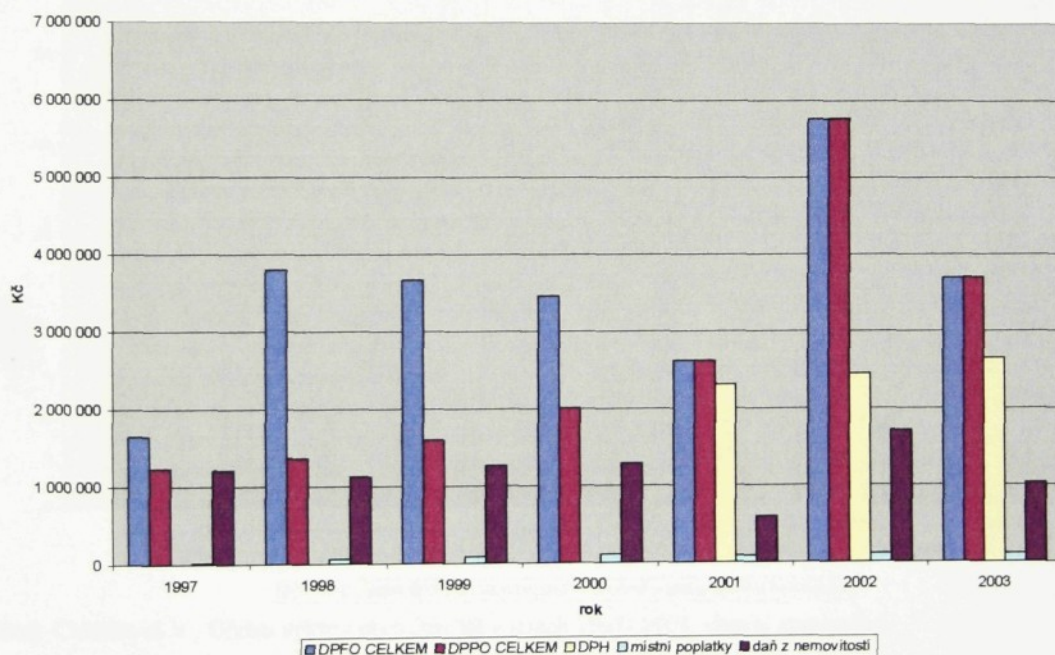
Tabulka č. 6: Podrobnější členění daňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v Kč)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
DPFOZČ	1 342 357	1 598 557	1 598 519	1 687 466	1 263 937	1 507 764	1 678 657
DPFOP	1 654 508	2 204 546	2 075 614	1 774 292	1 250 028	4 146 830	1 920 704
DPFO z kap. výnosů					108 877	106 871	102 368
DPFO CELKEM	2 996 865	3 803 103	3 674 133	3 461 758	2 622 842	5 761 465	3 701 729
DPPO	1 236 386	1 369 240	1 604 584	2 007 505	1 423 101	1 572 409	1 764 544
DPPO za obec					20 150	508 888	168 640
DPPO CELKEM	1 236 386	1 369 240	1 604 584	2 007 505	1 443 251	2 081 297	1 933 184
DPH					2 316 715	2 450 952	2 658 579
místní poplatky	13 975	63 069	84 105	107 364	86 587	109 134	107 056
daň z nemovitostí	1 210 968	1 126 066	1 271 119	1 296 821	595 413	1 713 525	1 030 040
CELKEM	5 458 194	6 361 478	6 633 941	6 873 448	7 064 808	12 116 373	9 430 588

pozn.: DPFOZČ = daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti; DPFOP = daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti; P = příjmy

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Graf č. 6: Podrobnější členění daňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v Kč)

Pozn.: za DPFO a DPPO jsou v grafu uvedené pouze celkové částky

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

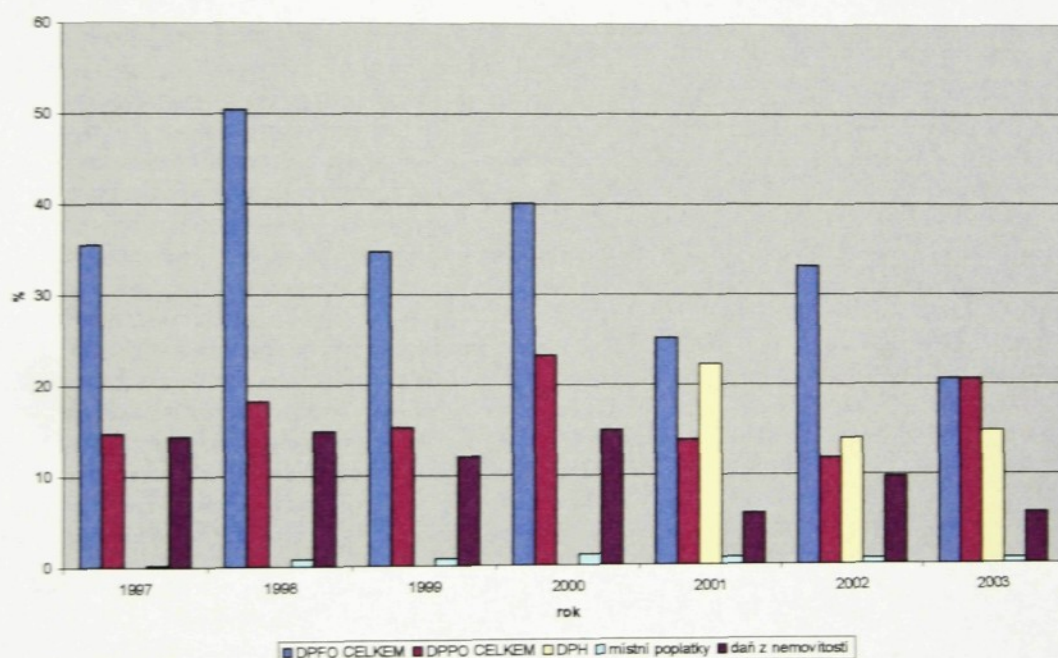
Stejně jako u předchozích čísel, i u daňových příjmů uvádím pro srovnání jejich procentuální strukturu v tabulce a grafu č. 7. Zde je vidět např. podíl daně z přidané hodnoty na celkových příjmech, která do rozpočtu obcí plyne od roku 2001. Tato daň se na celkových příjmech podílí minimálně čtrnácti procentní částkou, což je v porovnání např. s DPPO placenou obcí nebo místními poplatky výrazná částka.

Tabulka č. 7: Podrobnější členění daňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v %)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
DPFOZČ	15,9	21,2	15,2	19,6	12,2	8,7	9,3
DPFOP	19,7	29,2	19,7	20,6	12	23,8	10,7
DPFO z kap. výnosů					1	0,6	0,6
DPFO CELKEM	35,6	50,4	34,7	40,1	25,2	33,1	20,6
DPPO	14,7	18,2	15,3	17,2	13,7	9	9,8
DPPO za obec				6,1	0,2	2,9	0,9
DPPO CELKEM	14,7	18,2	15,3	23,3	13,9	11,9	10,7
DPH					22,3	14	14,8
místní poplatky	0,2	0,8	0,8	1,2	0,8	0,6	0,6
daň z nemovitostí	14,4	14,9	12,1	15	5,7	9,8	5,7
CELKEM	64,9	84,3	62,9	79,6	67,9	69,4	53,4

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Graf č. 7: Podrobnější členění daňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v %)

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Jak jsem uvedla již v teoretické části mé práce, výši a strukturu **nedaňových příjmů** obce přímo ovlivňují svým chováním. Nejvýznamnějšími nedaňovými příjmy obcí jsou **příjmy z vlastní činnosti**. Mezi ně se řadí například příjmy za poskytované služby a výrobky, příjmy z prodeje zboží, příjmy ze školného. Dalšími nedaňovými příjmy, které se významným procentem podílejí na příjmech obecních rozpočtů jsou **příjmy z pronájmu majetku** - příjmy z pronájmu pozemků v obecním vlastnictví, příjmy z pronájmu bytového fondu obcí nebo z jiných movitých či nemovitých věcí. Celorepublikově jsou dále významné **příjmy z úroků a také přijaté sankční platby** (viz. tabulka č. 9).

V tabulce a grafu č. 8 jsou uvedeny nedaňové příjmy rozpočtu obce Brniště v letech 1997 až 2003. V účetních výkazech dané obce jsou správní a soudní poplatky a poplatky za využívání přírodních práv a zdrojů vedeny jako daňové příjmy. Vzhledem k tomu, že je v teoretické části mé práce řadím pro jejich charakter do nedaňových příjmů (viz. kapitola 2. 7. Vlastní příjmy), uvádím je i zde jako nedaňové příjmy.

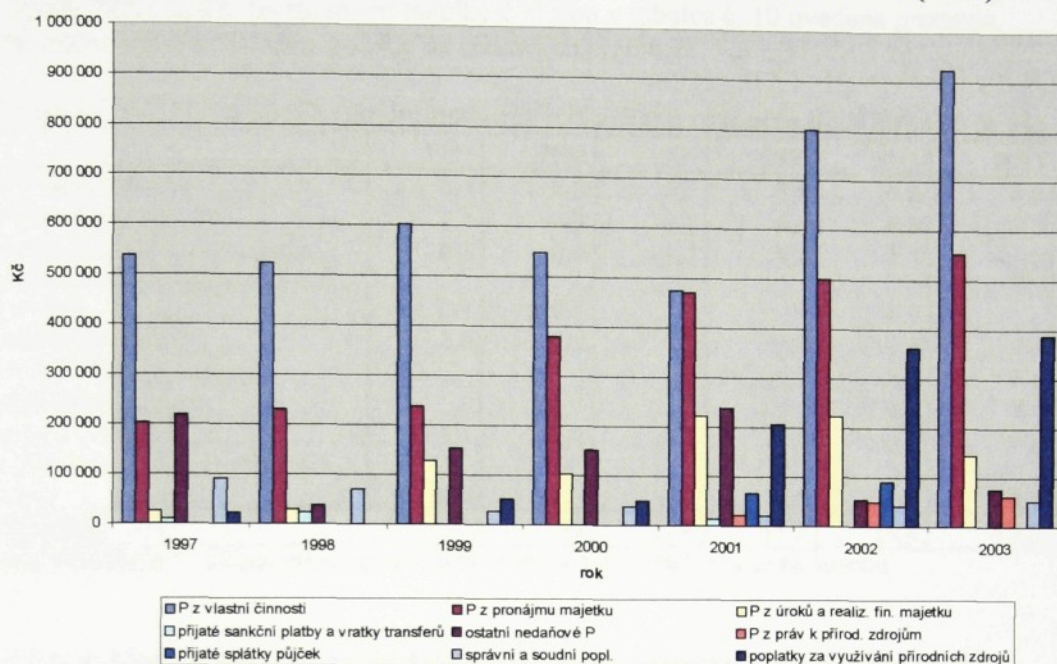
Z tabulky č. 8 je zřejmé, že jednotlivé položky nedaňových příjmů nedosahují z daleka takové výše, jako příjmy daňové (viz. tabulka č. 6). Tento fakt dokazuje jejich zanedbatelný procentuální podíl na celkových příjmech, uvedený v tabulce č. 10.

Tabulka č. 8: **Podrobnější členění nedaňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v Kč)**

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
P z vlastní činnosti	537 247	522 991	602 384	548 875	475 564	802 943	925 586
P z pronájmu majetku	202 479	229 792	237 670	380 315	471 962	500 971	554 100
P z úroků a realiz. fin. majetku	25 584	29 345	128 797	102 975	222 163	223 446	144 433
přijaté sankční platby a vratky transferů	10 500	23 236	500	1 000	13 431		
ostatní nedaňové P	218 710	37 392	153 158	151 590	238 640	54 989	76 893
P z práv k přírod. zdrojům					22 687	50 064	61 351
přijaté splátky půjček					66 664	91 663	
správní a soudní popl.	91 780	70 740	26 990	37 620	20 940	42 120	52 470
poplatky za využívání přírodních zdrojů	22 687		51 897	50 102	206 610	362 846	388 351
CELKEM	1 108 987	913 496	1 201 396	1 272 477	1 738 661	2 129 042	2 203 184

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Graf č. 8: Podrobnější členění nedaňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v Kč)

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Z údajů Ministerstva financí ČR je viditelné, že podíl nedaňových příjmů na celkových příjmech je relativně stabilní. Jejich struktura i výše se mění méně dynamicky než např. u příjmů daňových (Hrabalová, 2004). Pro ilustraci uvádím strukturu nedaňových příjmů místních rozpočtů v celé České Republice v letech 1997 až 2000 v následující tabulce:

Tabulka č. 9: Struktura nedaňových příjmů obecních rozpočtů v letech 1997 až 2000 (v %):

	1997	1998	1999	2000
příjmy z vlastní činnosti	37,67	40,2	41,05	37,43
příjmy z pronájmu majetku	37,67	31,72	33,3	34,29
příjmy z úroků a realizace finančního majetku	9,19	10,72	10,3	11,29
splátky půjček	1,84	2,78	3,08	4,01
přijaté sankční platby	15,38	12,72	10,41	11,41
přijaté vratky transferů	1,45	1,36	1,7	1,17
ostatní	0,8	0,5	0,4	0,4

zdroj: Hrabalová, S, Nunvarová, S.: Analýza vybraných daňových příjmů obcí. In: Sborník VI: mezinárodního kolokvia o regionálních vědách, Brno 2003, str.102

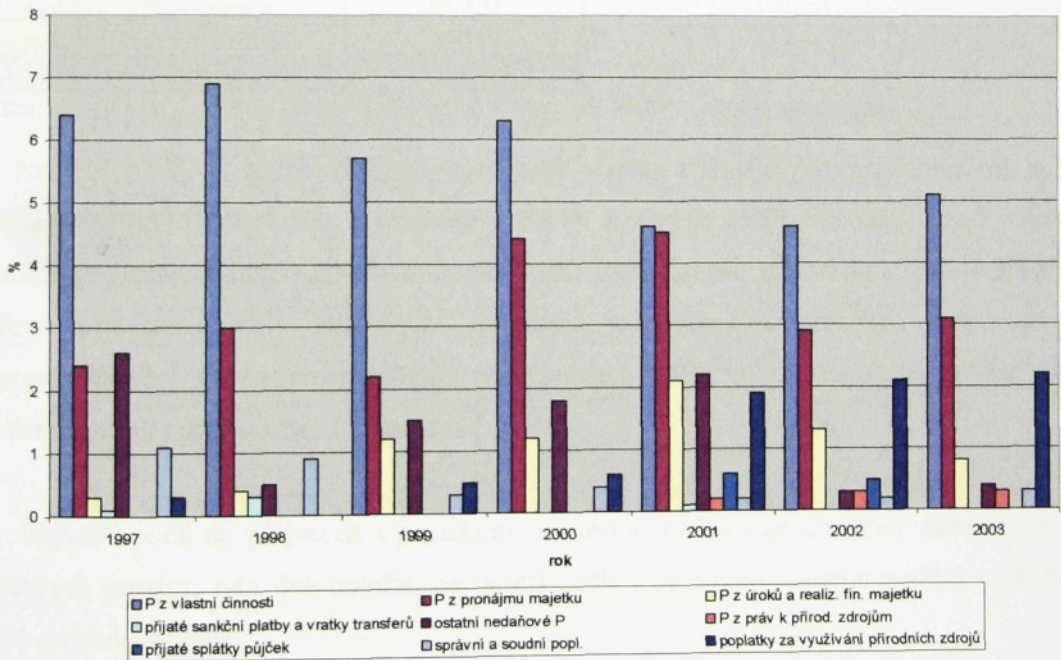
V následující tabulce a grafu je vidět strukturu nedaňových příjmů obce Brniště v letech 1997- 2003. Na rozdíl od tabulky č. 9 jsou v tabulce č. 10 uvedena procenta, kterými se nedaňové příjmy podílejí na celkových příjmech.

Tabulka č. 10: **Podrobnější členění nedaňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v %)**

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
P z vlastní činnosti	6,4	6,9	5,7	6,3	4,6	4,6	5,1
P z pronájmu majetku	2,4	3	2,2	4,4	4,5	2,9	3,1
P z úroků a realiz. fin. majetku	0,3	0,4	1,2	1,2	2,1	1,3	0,8
přijaté sankční platby a vratky transferů	0,1	0,3			0,1		
ostatní nedaňové P	2,6	0,5	1,5	1,8	2,2	0,3	0,4
P z práv k přírod. zdrojům					0,2	0,3	0,3
přijaté splátky půjček					0,6	0,5	
správní a soudní popl.	1,1	0,9	0,3	0,4	0,2	0,2	0,3
poplatky za využívání přírodních zdrojů	0,3		0,5	0,6	1,9	2,1	2,2
CELKEM	13,2	12	11,4	14,7	16,4	12,2	12,2

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Graf č. 9: **Podrobnější členění nedaňových příjmů rozpočtu obce Brniště (v %)**

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Nejvýznamnějším příjmem, který patří spadá do **ostatních nedaňových příjmů**, jsou přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady, reprezentované částkou necelých osmdesát tisíc korun. Šedesát tisíc korun plyne do rozpočtu jako příjem z využívaných výhradních práv k přírodním zdrojům. Zde se jedná o čedičový kamenolom na Tlustci, pískovnu a luhovské vyluhovací nádrže uranových dolů.

4. 4. STRUKTURA KAPITÁLOVÝCH PŘÍJMŮ

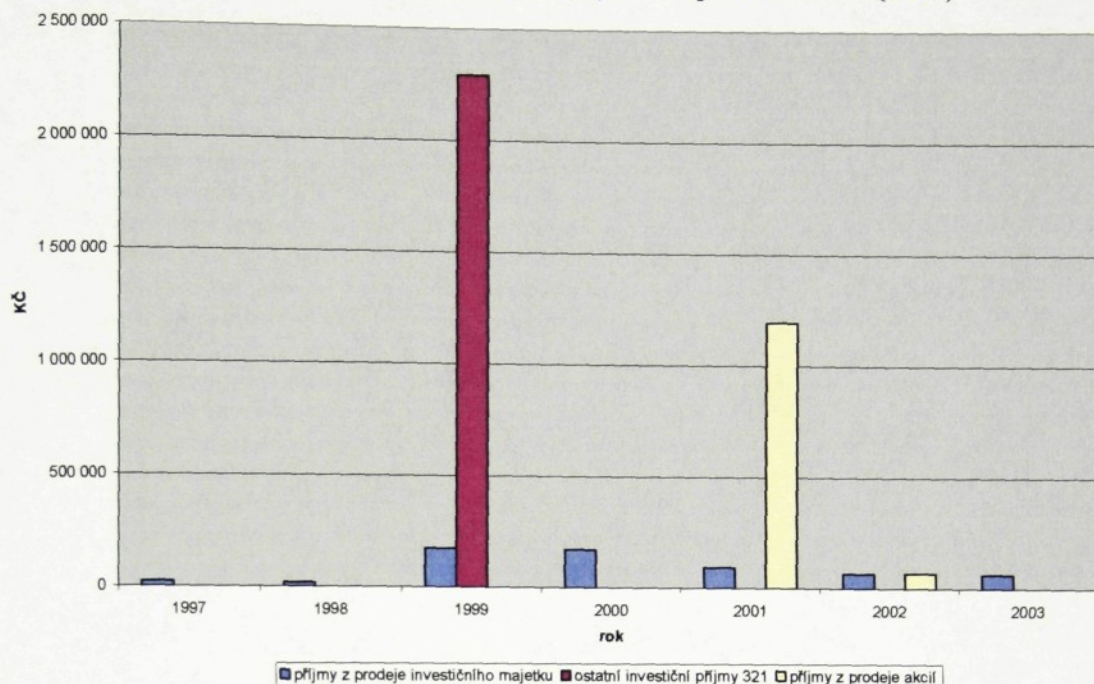
Pro připomenutí uvádím, že **kapitálové příjmy** jsou svým charakterem jednorázové. Ve sledovaném období od roku 1997 zde figurují příjmy z prodeje investičního majetku, zejména pozemků, ostatní investiční příjmy a příjmy z prodeje akcií. Vzhledem k faktu, že obec má dlouhodobě přebytkový rozpočet a peněžní prostředky nejsou nijak výhodně investovány, je diskutabilní, zda obec neměla své akcie prodat až po delším časovém období, a prozatím je držet pro dividendy. Kapitálové příjmy v letech 1997 až 2003 ukazuje následující tabulka a graf:

Tabulka č. 12: **Podrobnější členění kapitálových příjmů rozpočtu Brniště (v Kč)**

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
příjmy z prodeje investičního majetku	22 748	16 901	173 790	169 798	91 440	64 151	63 180
ostatní investiční příjmy			2 293 950				
příjmy z prodeje akcií					1 195 000	70 500	
CELKEM	22 748	16 901	2 467 740	169 798	1 286 440	134 651	63 180

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Graf č. 10: Podrobnější členění kapitálových příjmů rozpočtu Brniště (v Kč)

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

V roce 1999 obec prodala akcie Severočeské plynárenské a. s. . Na obec byly převedeny v roce 1995 od Fondu národního majetku ČR., na základě souhlasu daným Ministerstvem pro správu národního majetku a jeho privatizaci. Obec vlastnila akcie v celkové jmenovité hodnotě 373 000 Kč, které nebyly veřejně obchodovatelné. Vzhledem k faktu, že obec nemá na svém území plynovod, počet akcií byl příliš malý na účast o rozhodování a společnost v té době nevyplácela žádné dividendy, rozhodlo tehdejší zastupitelstvo o jejich prodeji. V této době však prodej nebyl prakticky možný, mohlo dojít pouze k převodu hlasovacích práv. Proto se tato částka (2 953 950 Kč) promítla na účet ostatní investiční příjmy. Později došlo k prodeji těchto akcií, a to bez dalšího zisku. Částka za prodej akcií byla použita v následujícím roce na koupi dvou prodejen potravin od Správce konkurzní podstaty Družstva Jednota. V obci hrozilo nebezpečí uzavření těchto prodejen, pokud by je koupil jiný subjekt. Prodej těchto akcií byl tedy použit na pro obyvatele důležitou službu, a z tohoto hlediska ho hodnotím jako výhodný.

K dalším prodejům akcií došlo v roce 2001. Jednalo se o akcie České spořitelny a.s., které měly jmenovitou hodnotu 150 000. Obec je získala stejným způsobem jako akcie Severočeské plynárenské a.s.. Vyplácené dividendy se pohybovaly kolem 10 000 ročně. Utržená cena za jejich prodej byla 195 000 Kč. Na výši celkových příjmů se tato částka podílela minimálně, nabyta ani použita na žádný konkrétní účel. Proto se domnívám, že si tyto akcie měla obec ponechat za účelem získávání dividend a prodat je až v případě potřeby vyšší hotovosti.

V roce 2001 získala obec jeden milion korun za prodej akcií společnosti GO POINT a.s., Liberec. O tomto prodeji se mi nepodařilo získat další informace, a tak nemohu zhodnotit jeho výhodnost.

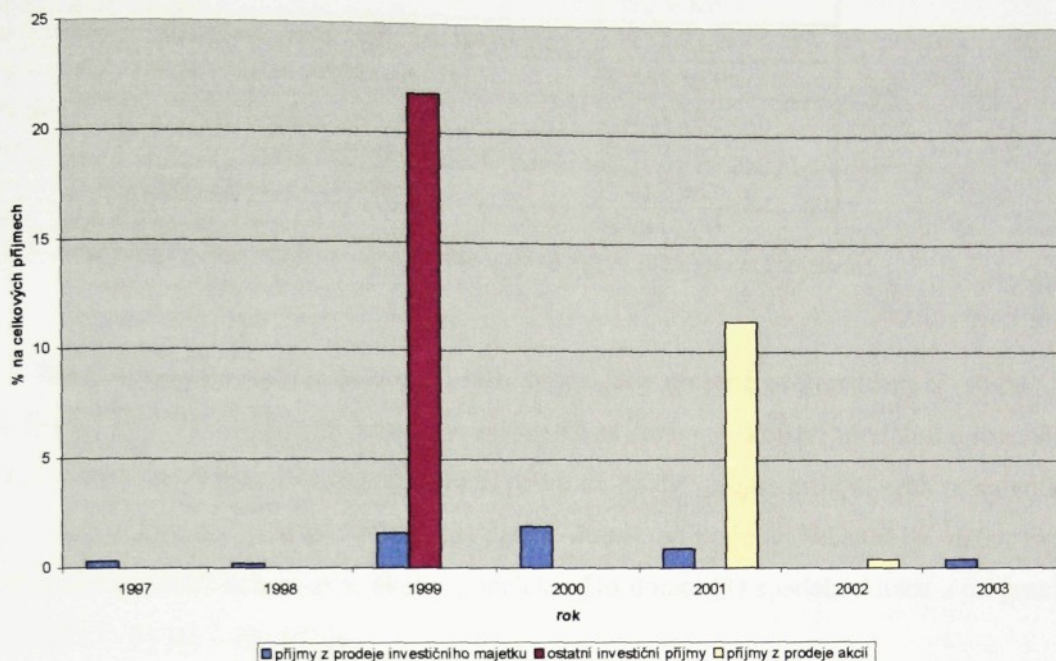
Kapitálové příjmy se na procentuální skladbě příjmů příliš nepodílejí. Výjimku tvoří již zmiňované roky 1999 a 2001, kdy došlo k prodeji akcií. Tuto skutečnost potvrzuje následující tabulka a graf.

Tabulka č.13: Podrobnější členění kapitálových příjmů rozpočtu Brniště (%)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
příjmy z prodeje investičního majetku	0,3	0,2	1,6	1,9	0,9		0,4
ostatní investiční příjmy			21,8				
příjmy z prodeje akcií					11,4	0,4	
CELKEM	0,3	0,2	23,4	1,9	12,3	0,4	0,4

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Graf č. 11: Podrobnější členění kapitálových příjmů rozpočtu Brniště (%)

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

4. 5. DOTACE

Podle pramenů Ministerstva financí ČR tvoří **dotace** necelých dvacet pět procent, tedy jednu pětinu příjmů obecních rozpočtů, přičemž asi jedna třetina dotací je poskytnuta na financování investičních výdajů obcí a měst (Hrabalová, 2004).

Dotace plynoucí do obecních rozpočtů mají převážně účelově vázaný charakter. Oproti tomu, Evropská unie doporučuje, aby pokud možno nebyl stanoven účel použití dotace, neboť sama obec nejlépe ví, k jakému účelu je třeba prostředky použít.

Výši dotací, které plynuly do rozpočtu obce Brniště v roce 2003 a jejich druhové složení ukazuje následující tabulka:

Tabulka č. 14: **Výše dotací plynoucích do rozpočtu obce Brniště v roce 2003**

DRUHY DOTACÍ	výše v Kč
Neinvestiční přijaté dotace ze státního rozpočtu (1)	377 735
Neinvestiční přijaté dotace od kraje (2)	3 445 563
Neinvestiční přijaté dotace celkem	3 823 298
Investiční přijaté dotace ze státního rozpočtu (3)	2 417 962
Investiční přijaté dotace celkem	2 417 962
DOTACE CELKEM	6 241 260

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Mezi dotace (1) patřila dotace od státu na náklady spojené s referendem o vstupu ČR do EU ve výši 39 400 korun, dotace na výkon státní správy a školství ze státního rozpočtu ve výši 123 043 korun a částka od Úřadu práce na mzdy veřejně prospěšných pracovníků ve výši 215 292 korun. Mezi dotace (2) patřila dotace od kraje na školství na mzdy, fond kulturních a sociálních potřeb, školní pomůcky. Do dotací (3) spadala dotace z programu SAPARD ve výši 2 417 962,-.

Nyní se budu zabývat výší dotací v sledovaných letech. Neinvestiční dotace jsou používány pro financování běžných výdajů. Jedinou možností, kterou mají obce pro financování investičních akcí jsou investiční dotace. Jak je vidět z tabulky č. 15, výše dotací, které plynou do rozpočtu obce ze státního rozpočtu je relativně stabilní v absolutních číslech. Platí to i pro jejich podíl na celkových příjmech (viz. tabulka č. 16). Tyto dotace se však na celkových příjmech podílejí jen minimálními částkami, nejčastěji kolem tři sta tisíc. Zanedbatelné jsou i dotace od kraje, dříve od okresního úřadu. Nejvýznamnější dotací proto zůstává již zmiňovaná dotace z programu SAPARD, která se na celkových příjmech v roce 2003 podílela 13,5 % a činila necelých dva a půl milionu korun.

Tabulka č. 15: Podrobnější členění dotací rozpočtu Brniště (v Kč)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
neinvestiční přijaté dotace z všeobecné pokladní správy státního rozpočtu ¹		50 500	18 480	27 000	1 400	147 000	39 400
neinvestiční přijaté dotace ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu ²	164 500	180 000	177 393	182 193	161 200	127 000	123 043
ostatní neinvestiční přijaté dotace ze státního rozpočtu ³				100 133	141 014	184 131	215 292
neinvestiční přijaté dotace ze státního rozpočtu	164 500	230 500	195 873	309 326	303 614	458 131	377 735
neinvestiční přijaté dotace od kraje⁴	3 890⁵		21 955⁵			22 997	445 563
neinvestiční přijaté dotace celkem	164 500	180 000	177 393	282 326	302 214	311 131	338 335
převody z vlastních rezervních fondů	1652853	18 945				2557000	
investiční přijaté dotace-investiční převody z Národního fondu							2417965

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování

pozn.: ¹ tato položka zahrnuje dotace z všeobecné pokladny státní správy, která je ve správě Ministerstva financí; vyjma dotací přijatých územními orgány v rámci tzv. souhrnného finančního vztahu;

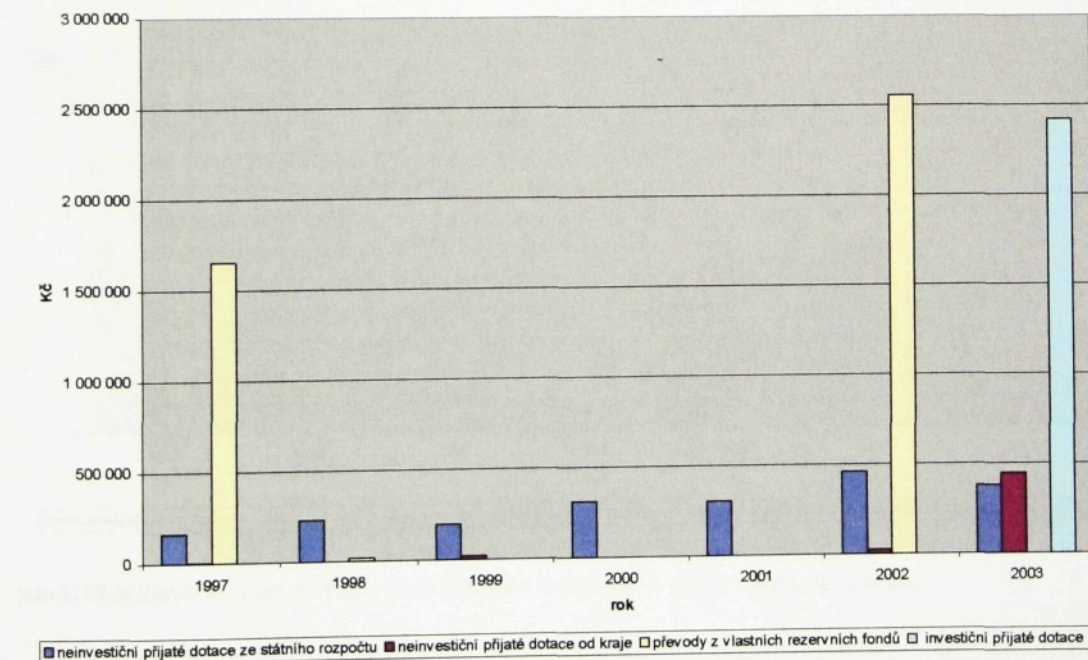
² zahrnuje dotační tituly explicitně vymezené zákonem o státním rozpočtu;

³ použije se dotace např. od ministerstva zemědělství, životního prostředí, kultury, pro místní rozvoj;

⁴ zahrnuje veškeré neinvestiční dotace od krajů z jejich rozpočtů, případně kdy krajský orgán rozhoduje o přerozdělení prostředků státní dotace mezi obce;

⁵ v roce 1997 i 1999 se tato položka nazývala neinvestiční přijaté dotace od regionů, plnila stejnou funkci jako dotace od krajů;

Graf č. 12: Podrobnější členění dotací rozpočtu Brniště (v Kč)

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

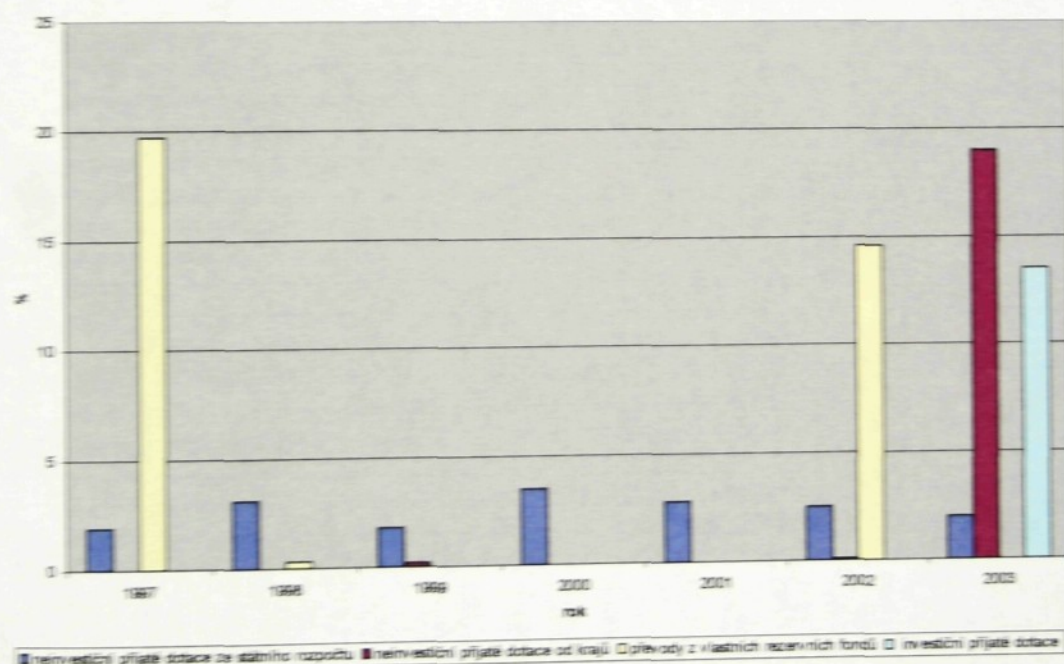
Zajímavý je také fakt, že v rozpočtu obce Brniště je absence investičních dotací, s výjimkou roku 2003, jak ukazuje následující tabulka graf.

Tabulka č. 16: Podrobnější členění dotací rozpočtu Brniště (%)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
neinvestiční přijaté dotace z všeobecné pokladni spravy státního rozpočtu		0,7	0,2	0,3	0	0,8	0,2
neinvestiční přijaté dotace ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu	1,9	2,4	1,6	2,1	1,5	0,7	0,6
ostatní neinvestiční přijaté dotace ze státního rozpočtu				1,1	1,3	1	1,2
neinvestiční přijaté dotace ze státního rozpočtu	1,9	3,1	1,8	3,5	2,8	2,5	2
neinvestiční přijaté dotace od krajů	0		0,2			0,1	19
neinvestiční přijaté dotace celkem	21,5	5,5	2	3,5	2,8	17,2	21
převody z vlastních rezervních fondů	19,7	0,3				14,6	
investiční přijaté dotace - investiční převody z Národního fondu							13,5

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

Graf č. 13: Podrobnější členění dotací rozpočtu Brniště (%)

zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 1997- 2003, vlastní zpracování.

4. 6. VYHODNOCENÍ MOŽNOSTI OVLIVNĚNÍ PŘÍJMŮ PLYNOUCÍCH DO ROZPOČTU OBCE BRNIŠTĚ

V dnešní době, kdy se stále zvyšují požadavky lidí na vzdělávání, kulturní vyžití a aktivní trávení volného času, čisté životní prostředí či jednoduchou možnost dopravy, je i pro obec velikosti Brniště důležitý rozvoj těchto oblastí. Zvláště mladí lidé si uvědomují možnost volby svého bydliště. Na rozdíl od starší generace není pro mladé lidi takový problém přestěhovat se tam, kde budou jejich požadavky lépe naplněny. Je tedy důležité připravit nejen pro mladé lidi podmínky pro plnohodnotný způsob života.

Se vzrůstající úrovní životního stylu obyvatel, stoupají i náklady na jeho uspokojení. Na uspokojení potřeb svých obyvatel nestačí obci jen finanční zdroje plynoucí do rozpočtu podle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní (tedy příjmy z přerozdělovacího procesu v rámci veřejných rozpočtů).

Jak bylo uvedeno v kapitole 4. 3. Struktura běžných příjmů, obec může ovlivnit část daně z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti a část daně z příjmů fyzických osob, pomocí tzv. motivační složky. U DPFOZČ se jedná o 1,5 % z celostátního výnosu daně, který plyne do rozpočtu obce dle počtu zaměstnanců. Z DPFO plyne do rozpočtu obce 30 % dle bydliště podnikatele. Další daňové příjmy, které může obec sama ovlivnit jsou místní poplatky. Jak je vidět z grafů v příslušné kapitole, tyto příjmy se v současné době pohybují řádově kolem sta tisíc korun. Z hlediska struktury příjmů jsou tedy zanedbatelné.

Významným prostředkem, jak může obec získat potřebné finanční prostředky, jsou dotace. Pomocí dotací má obec možnost rychleji uskutečnit zamýšlené investiční akce, než kdyby je financovala z vlastních zdrojů. V letech 1997, 2002 a 2003 dosáhly dotace podílu na celkových příjmech ve výši kolem 20%. V roce 2003 se poprvé v rozpočtu Brniště objevila investiční dotace (SAPARD), která tvořila 13,6 % rozpočtových příjmů obce.

V současné době mají obce hned několik možností, jak získat dotace. Do rozpočtů obcí mohou plynout dotace z mimorozpočtových fondů (Státní fond životního prostředí, Státní

fond dopravní infrastruktury, Státní fond rozvoje bydlení), od jednotlivých ministerstev, nadací (např. nadace Partnerství), ze zahraničí- z programů EU, či dotace od jiných obcí- nejčastěji jako účelové dotace na zajišťování určité služby pro tuto obec- např. dopravní obslužnost či provoz základní školy.

5. Z Á V Ě R

Téma bakalářské práce bylo zvoleno zejména pro jeho aktuálnost. Systém financování obcí v České republice je stále otevřenou a velmi diskutovanou otázkou.

V práci jsou popsány funkce rozpočtu, z nichž je pro účely této práce vyzdvihnut rozpočet jako bilance příjmů a výdajů a jako nástroj prosazování cílů obecní politiky. Důležitým prvkem je také rozpočtový proces na obecní úrovni, ve kterém obec odhaduje příjmy a výdaje na příslušné rozpočtové období. Jeho úspěšnost ve značné míře závisí na kvalifikaci a zkušenostech pracovníků obce. Obecní rozpočty jsou součástí rozpočtové soustavy, ve které se vymezují peněžní vztahy mezi státním rozpočtem, státními fondy, rozpočty krajů a rozpočty obcí. Další kapitoly jsou věnovány příjmům a výdajům obecního rozpočtu- jejich členění na běžné, kapitálové a dotace (u výdajů ostatní). Vzhledem k tématu práce je větší pozornost věnována příjmům, které jsou dále rozčleněné. Běžné příjmy jsou dělené na daňové, nedaňové a ostatní. Daňové příjmy se skládají z daní sdílených, svěřených a místních. Položka nedaňové příjmy obsahuje příjmy z majetku, z podnikání, dále uživatelské a správní poplatky. Správní poplatky zařazuje platná rozpočtová skladba mezi daňové příjmy, avšak vzhledem k jejich charakteru jsou v práci zařazené do nedaňových příjmů. Do kapitálových příjmů spadají příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů. Dotace se člení na účelové a neúčelové. Účelové dotace jsou poskytovány na konkrétní činnosti obce, zejména investičního charakteru.

Toto rozdělení je aplikováno na praktickém příkladu rozpočtu obce Brniště v letech 1997 až 2003. Nejprve je provedena analýza celkových příjmů, celkových výdajů, sald běžného rozpočtového období a průběžných stavů peněžních prostředků na účtech v průběhu jednotlivých let sledovaného období. Z této analýzy vyplývá, že v obci je v celém sledovaném období přebytkové hospodaření. Výjimkou je rok 2000, kdy běžné výdaje převýšily běžné příjmy, avšak i v tomto roce byl celkový stav peněžních prostředků na účtech kladný. Další kapitola se zabývá bližší analýzou celkových příjmů a výdajů, jejich rozdělením uvedeným v teoretické části. Po té je pozornost věnována důkladně analýze příjmů. Postupně jsou představeny absolutní hodnoty jednotlivých druhů příjmů a

jejich procentuální podíly na celkových příjmech. Pro názornost jsou všechna data shrnuta do přehledných tabulek a grafů. U daňových příjmů je pozornost věnována změnám v rozpočtovém určení daní ve sledovaném období.

Z analýzy dat vyplývá, že stabilním příjmem rozpočtu obce jsou příjmy daňové, avšak jejich výše nepostačuje k pokrytí potřebných investičních akcí v obci. Proto obec musí hledat další zdroje k pokrytí těchto potřeb. Na základě zpracovaných údajů se jako nejlepší varianta financování investičních potřeb jeví dotace. Možnost jejich získání v Brništi je pozitivně ovlivněna faktem, že obec není zadlužena, a naopak hospodáří s přebytky.

Seznam literatury:

- [1] Brož, P.: Diferenciace a vývoj daňové výtěžnosti obcí libereckého okresu. [Magisterská práce]. Praha 2001. – Univerzita Karlova. Přírodovědecká fakulta
- [2] European Union Information Centre (Prague): An introduction to EU: financed programmes in the Czech Republic. European Union Information Centre, Praha 2001.
- [3] Hrabalová, S., Nunvářová, S.: Analýza vybraných daňových příjmů obcí. In: Sborník VI. mezinárodního kolokvia o regionálních vědách, Brno 2003,
- [4] Kinšt, J.: Nová rozpočtová skladba od 1. 1. 1997. Pragoeduca, Praha 1997, ISBN 80- 85856- 40- 9
- [5] Kinšt, J.: Rozpočtová skladba po novele v roce 2003 a praktické příklady: publikace pro pracovníky. Pragoeduca, Praha 2002, ISBN 80-73100-06-1.
- [6] Kinšt, J.: Rozpočtová skladba v roce 2001 a 111 praktických příkladů. Pragoeduca, Praha 2001, ISBN 80- 85856- 93- X
- [7] Lukáčková, M: K problematice struktury municipálního rozpočtu (na příkladě okresního úřadu). [Diplomová práce]. Liberec 2002. – Technická univerzita v Liberci. Podniková ekonomika
- [8] Marková, H.: Finance obcí, měst a krajů. ORAC, Praha 2000, ISBN 80-86199-23-1.
- [9] Melion M., Kotrba R.: Výklad nové rozpočtové skladby pro obce. Ekonomická a informační agentura, Hradec králové 1997, ISBN 80- 85490- 60- 9
- [10] Melion, M: Finance územních samospráv. Ekonomická a informační agentura, Hradec králové 2000, ISBN 80-85490-79-X.
- [11] Musgrave, R.A.: Public finance in theory and practice. McGraw-Hill, New York 1976, ISBN 00-70441-21-9
- [12] Peková, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy. Management Press, Praha 2004, ISBN 80-7261-086-4, str. 270
- [13] Peková, J.: Hospodaření obcí a rozpočet. Codex Bohemia, Praha 1997, ISBN 80-85963-34-5.
- [14] Peková, J.: Místní rozpočty. Vysoká škola ekonomická, Praha 1997, ISBN 80-70797-04-5.

- [15] Peková, J.: Veřejné finance: úvod do problematiky. ASPI, Praha 2001, ISBN 80-86395-19-7
- [16] Přindová, E.: Problematika postavení veřejných financí v transformačním období ČR. [Diplomová práce].Liberec 2002.- Technická univerzita v Liberci.
Podniková ekonomika
- [17] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- [18] Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
- [19] Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)
- [20] Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní)
- [21] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- [22] Zákon č. 398/2000 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí
- [23] Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích.
- [24] www.econmuni.cz dne 5. 4. 2004
- [25] www.sapard.cz dne 20. 4. 2004

Seznam příloh:

Příloha č. 1: SAPARD

Příloha č. 1: **SAPARD**

Program SAPARD je jedním z předvstupních nástrojů Evropské unie určený pro deset kandidátských zemí. Název SAPARD byl vytvořen z počátečních písmen slov Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development, česky Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova.

Kandidátské země mohou program SAPARD využívat v časovém rozmezí roku 2000 až 2006, maximálně však do konkrétního vstupu do evropské unie. Cílem programu je přispět k zavádění práva Evropského společenství v oblasti společné zemědělské politiky a řešení prioritních a specifických problémů spojených s trvale udržitelnými změnami v sektoru zemědělství a ve venkovských oblastech kandidátských zemí. Přínosem programu SAPARD je také možnost osvojit si náročná pravidla strukturálních fondů Evropské unie.

V České republice plní realizační a platební funkci programu SAPARD Ministerstvo zemědělství (Agentura SAPARD v Hradci Králové) a část svých pravomocí deleguje na Ministerstvo pro místní rozvoj. Pro Českou republiku připadá ročně přibližně 540 milionů Kč pro sektor zemědělství a 270 milionů Kč pro sektor rozvoje venkova. Česká republika má rovněž zajištěny potřebné finanční zdroje na spolufinancování programu z národního rozpočtu.

Obec Brniště se úspěšně pokusila o získání podpory z tohoto programu na rekonstrukci historického objektu, který nebyl využíván pro špatný technický stav. Po rekonstrukci slouží objekt jako hasičská zbrojnice se sociálním zázemím a společenskou místností pro členy SHD a občany obce. Dále obec upravila veřejné prostranství před budovou a vytvořila nové pracovní místo.

Na následujících řádcích popisuji co vše obec Brniště musela udělat před získáním příslušné dotace.

Obec Brniště je členem dobrovolného Mikroregionu Podralsko. Obce sdružené v tomto mikroregionu udělily obci Brniště souhlas k projektu „Stavební úpravy a přístavba požární

zbrojnice Brniště- Hlemýžďí“. Obec Brniště totiž v požární oblasti zabezpečuje i některé okolní obce Mikroregionu Podralsko, a tato akce je v souladu se strategií mikroregionu.

Stavební úřad městského úřadu Mimoň vydal územní rozhodnutí o umístění stavby a stavební povolení. Obec Brniště vyhlásila veřejné výběrové řízení, obeslala vybrané uchazeče a podle zákona ho zveřejnila přes Kancelář veřejných soutěží ČR.

Dále proběhlo vlastní výběrové řízení. Uchazeči odevzdali návrhy v zapečetěných obálkách, obdrželi na ně prezenční razítko (číslo jednací, datum a čas). Tyto úkony dělala komise jmenovaná starostou, v případě Brniště měla předsedu, tajemníka a další tři členy. U jednotlivých nabídek se nejdříve hodnotila administrativní shoda (př. výpis z Obchodního rejstříku, rozklad cenové nabídky, zapečetění obálek, dodržení datumu a času odevzdání). Ti uchazeči, kteří splnili administrativní náležitosti se „pustili“ do dalšího hodnocení. Byly to firmy PEOT, s.r.o. ze Zákup, Finalstav, s.r.o. z Liberce a Jasky, s.r.o. také z Liberce. Zde se hodnotila cenová nabídka, záruční doba, termín dodání a reference za poslední tři roky. Na základě finančního hodnocení vyhrála firma Finalstav, s.r.o.. Dále došlo k uzavření smlouvy o poskytnutí pomoci z programu SAPARD. Obec musí agentuře zasílat pravidelně čtvrtletně hlášení o postupu prací. Veškeré změny na schváleném projektu musí být schváleny Agenturou SAPARD. Obec je další tři roky vázána navracením finančních prostředků, pokud by došlo k nějakému pochybení či porušení některého pravidla

Poté následovalo uzavření smlouvy mezi firmou Finalstav, s.r.o. a Obcí Brniště, zaevidování listu veřejné zakázky a oznámení tohoto Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v Brně.

Na financování stavby musela obec již před zahájením prací zřídit samostatný podúčet, na který převedla potřebné finanční prostředky.

Po dokončení stavby, kterou financovala sama obec, podala obec Agentuře SAPARD žádost o proplacení, která byla spojena s kontrolou výdajů uvedených na podúčtu a skutečného stavu, a s doložením potvrzení od bezdlužnosti od několika subjektů.

Jelikož obec splnila veškeré podmínky, byla ji v roce 2003 udělena dotace ve výši 100%. Ze zdrojů EU bylo 75 %, ze státních zdrojů šlo 25%. Dotace celkem činila necelé dva milióny čtyři sta tisíc Kč.